

D'ACI I D'ALLA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
LLIBRERIA CATALONIA: PLAÇA CATALUNYA, 17

Juny 1927

Preu: 1'50 Ptes. .

TOSILASA

Xarop Benzo-
balsàmic al go-
menol i tiocol

Específic per a la curació de la

TOS

Aquest Xarop combat
amb èxit segur totes
les afeccions de l'apa-
rell respiratori, obrant
directament sobre els
bronquis i pulmons

**El predilecte dels
metges i el més apre-
ciat per els malalts**

Demani's a totes les farmàcies

Els dolors d'estómac
s'alivien i curen em-
prant la renomnada

Papaïna Composta

És l'especialitat recoma-
nada per la seva eficàcia
per a combatre tota classe
de trastorns digestius,
acadies, vòmits, gastràl-
gies, diarrees, còlics, etc.
Infallable per a la digestió
i assimilació de les grasses,
i un tractament per a la
curació de l'úlcera gàs-
trica, pilòrica i duodenal

DE VENDA:

En les

Farmàcies i Centres d'Específics

Si el seu proveïdor no té aquest producte,
no es deixi enganyar amb substituïts i diri-
geixi's a **SEGALÀ** - Rambla de les Flors, 14

BARCELONA

LA SECCIO DE MARROQUINERIA

regala a les nenes una bonica cartereta de pell per cada compra que s'efectuï els dijous
MODELS DE NEW YORK, PARIS, VIENA

La fabricació extra-nacional a preus de major

Promptitud en
els encàrrecs ~

PERFUMERIA

de totes les marques al més bon preu. Aigües de Colònia, Quines, Locions, Extractes, etc., a dojo de marca

ORFEBRERIA, RELLOTGERIA I BISUTERIA D'ART

El més escollit de les grans manufactures americanes, franceses, angleses, alemanyes i nacionals, a preus reduïts ~ ~ ~

PELAYO, 56
TEL. 2088 A.

AMERICAN HOUSE

VENDRE EL MILLOR
VENDRE AL PREU
MÉS BAIX POSSIBLE
SISTEMA AMERICÀ

EL MÉS ELEGANT

A París, Londres o Nova York, el més nou i elegant en Cotilles i Faixes són les de la marca L'ABÉILLE, preferides per la llur Perfecció i Comoditat.

Creades a París, recomanades per els modistes més coneguts, les Cotilles L'ABÉILLE no tenen rival en l'art de modelar la

dona i atorgar-li **graciosos i esvelts perfils.**

Cada Senyora troba el que li cal entre els múltiples i variats models. Adoptant-la, vostè aconseguirà una major Elegància, més Esveltesa sense fatiga i tindrà la satisfacció de dur una Cotilla d'alta qualitat per un preu ben mòdic.

DEMANI-LA EN TOTS ELS ESTABLIMENTS DE NOVELTATS PER A SENYORES I PRINCIPALS COTILLERIES

COTILLES

L'Abeyille

Venda a l'engròs: Corts, 620, Barcelona

LA NEVERA ELÈCTRICA Kelvinator

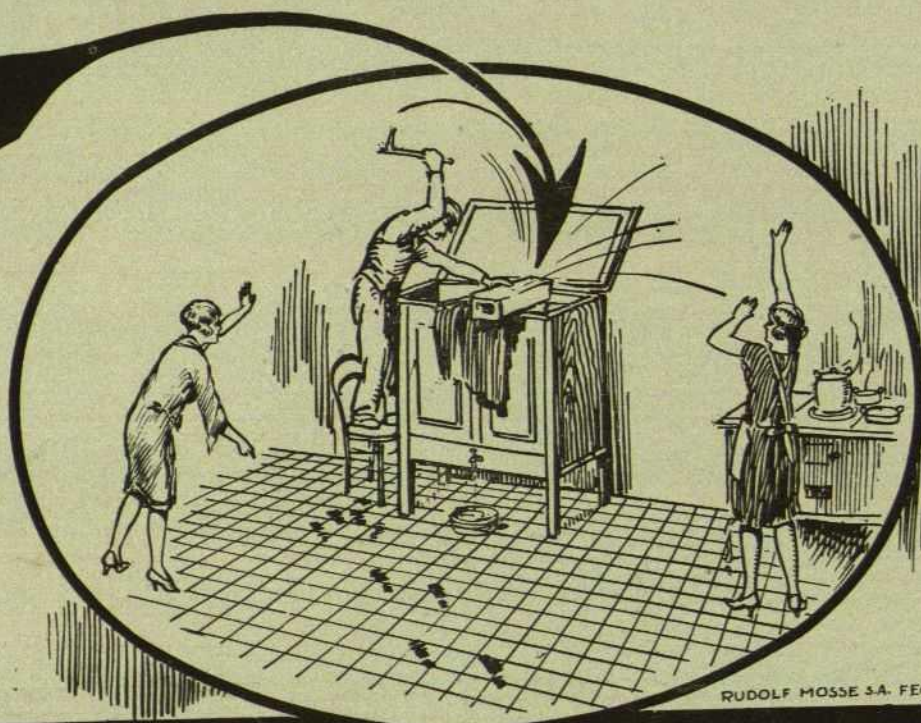
ES NETA i CÒMODA

!! FRET ELÈCTRIC !!
ES FRET SEC
i CONSTANT

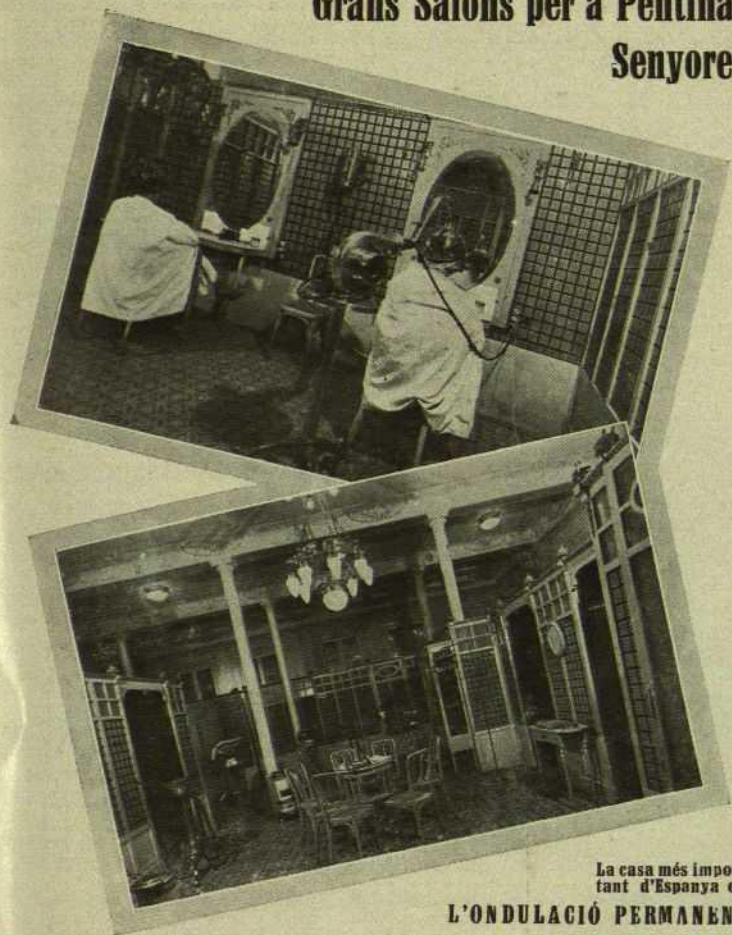
EXPOSICIÓ A BARCELONA
SECCIÓ KELVINATOR
PELAYO 12.
ANGLO ESPAÑOLA DE ELECTRICIDAD S.A.

INSTALANT UN
Kelvinator
SUPRIMIRÁ V.
AQUESTES MOLESTIES

RUDOLF MOSSE S.A. FECIT

Grans Salons per a Pentinar Senyores

La casa més impor-
tant d'Espanya en

L'ONDULACIÓ PERMANENT

MASSATGISTA DIPLOMADA

MANICURA :: POSTISSOS D'ART :: ESPECIALITAT EN TINTURES HENNÉ

ICART-Carrer Claris, 10 - Telèfon 1554 S. P. - BARCELONA

Au Corset Elegant

Faixes Goma
Cintures
Sostens
Ventreres
Ortopèdia
Faixes aplanar
Sostens idem
Faixes Fantalan
Capells

Plaça Santa Anna, 4

o claspera-

El senyor Bonhome segueix alabant la seva senyora:

BON punt penjats el capell i el gavany, no tinc d'esperar la sopa—la sopa m'està esperant!

Això ho aconseguiré la meua doneta, fent ús dels cubets de «CALDO MAGGI», que són un tresor; en tirar-hi a sobre aigua bullent, fan un caldo substanciós amb prou feines igua-

**No he
d'esperar-
me mai**

lat pel millor caldo domèstic. Per què proveir de carn tant i tant més cara si amb els cubets de «CALDO MAGGI» es pot obtenir un caldo suculent i baratíssim? Com hi ha Déu, que ho he dit sempre: Tinc una dona que pensa!

CASES QUE RECOMANEM

IDIOMES **LICEU DALMAU** València, 245
Comerc, etc. Tel. 1845 A.

DEMANEU: Exquisit pernil YORK
"LA FLOR DEL PIRINEO"
ELABORACIÓ ACURADA DE L'ACREDITADA CASA

Descals Aubert
OLOI

Llonganisses, embutits selectes, mortadella, foie gras trufat, etc., etc.

Casa BORRULL Plaça de les Olles, 9
Articles per a esport-Futbol-
Xarxes per a tennis - Hama-
ques - Bosses - Cortines, etc. - Articles de pesca

Cartonatges BAENA Capses per a tota
mena d'indústries
Especialitat en les
de Farmàcia i Joieria. :—: Viladomat, 175

PAU GALLES ALEGRE
MARBRISTA
DIPUTACIÓ, 82 — TELÈFON 748 H.

Són els **BILLARS SOLER** Villado-
mat, 122

Manufatura d'Estoigs, Mostraris i
Articles de Pell
P. RIPOLL
PALMA SANT JUST, 1, PRAL.

ACADEMIA FARGA
Classes de conjunt instrumental, Lliçons particulars i a domicili,
Solfeig, Piano, Violí, Violoncel, Cant, Guitarra, Composició
Rambla de Catalunya, 114 - Barcelona

Depuratiu FORWARD neteja la
sang amb rapidesa meravellosa

CASA BADOSA

Carrer de Santa Anna, 23 - BAR-
CELONA - Telèfon n.º 4103 A.

J. Casasa Rus

Metge
PELL, LLAGUES VARICOSES
Tallers, 29, entl. - BARCELONA

Gaspar Torrente

GLOBUS I ARTICLES PER A PESTES
FOCS ARTIFICIALS
València, 384 :: Telèfon G. 2269

PINTURA DECORATIVA
PERE PASCUAL
MALLORCA, 255 Telèfon 1641 G.
(entre Passeig Gràcia i Rambla Catalunya)

ACADÈMIA COTS
COMERÇ, IDIOMES, ETC.
Carrer dels Arcs, 10 :: Telèfon 5041 A.

JACINT AVILA
Decoracions :: Armadures, estopa i guix
Passeig de Sant Joan, 73 :: Telèfon 306 S. P.

PIANOS GARANTITS, PREUS
REDUITS. REPARA-
CIONS, AFINACIONS
Casa Raynard Tallers, núm. 35

MÚSICA de totes les edicions
nacionals i estrangeres
Gran assortit en música catalana. Venda - lloguer
Casa Raynard Tallers, núm. 35

KAYSER La bona màqui-
na per a cosir
GUSTAU WEINHAGEN I C.
Carrer de Diputació, 273 - Barcelona

Serpentines, Paperets, Boles
de neu, Articles d'adorn per
a verbenes i festes majors

Cera, 25, 27 i 29 :: Telèfon 3919 A

MOBLES MAGATZEMS POMPEYA
Salmerón, 75 - Telèf. G 1746

SPLENDIDE PENSION C. PELAYO, 8
60 HABITACIONS AMB AIGUA CORRENT
Banyos Pensió de 12 a 14 ptes.
:: Telèfon 3691 A. :: Ascensor

CICLES I MOTOS B. S. A.
Lázaro i López Rambla Catalunya, 104 i 111

TALLERS ELECTRO-MECANICS
RAMON CALVERA
BOBINATGE DE TOTA MENA DE MOTORS I MÀQUINES ELÈCTRIQUES
SECCIÓ ESPECIAL PER A RÀDIO - CARREGAMENT D'ACUMULADORS
Provença, 312 Telèfon G. 1296

ANDORRÀ

SERRALLERIA D'OBRES
FERROS ARTÍSTICS

Carrer St. Pau, 69 - Telèfon 3533 A.

Gran Sombrereria LA CAMELIA
36, SANS, 36
Gorres de totes classes - CASA GARCIA - Sans

CARME, 77 CARBONELL Tel. 1764 A.
PORTES D'ACER ONDULADES, SERRALLERIA
D'OBRES I ARTÍSTICA, FUMISTERIA, ETC.

Llibreria BALAGUÉ
Compra i venda en Llibres d'ocasió
PALLA, 13 i 15

EL MARINO - Rellogeria
de JAUME FONOLLOSA
Canvis Vells, 8.
Compostures a preus econòmics

J. VILAPLANA
ÒPTIC - Execució ràpida en les fórmules
dels senyors Metges oculistes.
PELAYO, 16

"EL CORSE IDEAL"
ANTONIA ROCA
Especialitat en la mida-Falxes, sostens i ventres
CARME, 100 BARCELONA

JOSEP BATLLE
RAMS, PLANTES, FLORS
L'ASSEIG DE GRACIA, 105

CICLES MOTOS SPORTS SANROMÀ Balmes 62
Tel. 1445-A
Barcelona

DR. MONROSET
MALALTIES DE LA DONA
Tractament mèdic i operatori
Rambla de Catalunya, 24, primer BARCELONA

MOBLES DE TOTES MENES A PREUS
REDUÏDÍSSIMS
CASA FUNDADA EN 1892
A. NAVARRO
BALMES, 70 Telèfon 1655 G. BARCELONA

EDUARDO EL FOTÒGRAF
DELS
NENS
PELAYO, 50 - BARCELONA

Fàbrica de Gèneres de Punt
Abrics, Sueters, Pullovers, Mitges
i altres articles del ram a mida
VILLARROEL, 47 :: Telèfon 3309 A.

ELS MILLORS
Braguers Vives
RAMBLA DEL CENTRE, 12

Purè, Tapioques i Llegums pelats
A. ALUJA PONS - REUS MANA

CASES QUE RECOMANEM

ESPECÍFICS-FARMÀCIA
MEDICAMENTS PURÍSSIMS
Dr. NADAL-Dr. MASÓ ARUMÍ

MOBLES D'ESTIL - Preus reduïts
JULI JUVE

INDÚSTRIA, 227
(tocant al carrer Bailèn)

BARCELONA

CASA ROMEU

LAMPARES I FANALS DE FERRO FORJAT

Director: ANTONI CLAVELL

SAN MARCOS, 7
(tocant al carrer Salmeron)

BARCELONA

ORFEBRERIA SALES BALMES, S. A.
Fàbrica d'articles per a presents i servei de taula
PORTAFERRISSA, 4

Casa AGUSTÍ BATLLE

RAMS, PLANTES I FLORS

Salmeron, 247

Telèfon 937 G.

insuperables

Maisort's

K CERNY

LLAMINADURES CATALANES

FORN DE SANT JOAN
DE MARIAN TRENS
VILAFRANCA DEL PENEDES
LES AUTÈNTIQUES COQUES FINES DE VILAFRANCA

VIVERI

El millor substitutiu del
Xampany

TARRAGONA

Dipòsit a Barcelona:
DIPUTACIÓ, 35

DEMANEU

ANIS INFERNAL

EL PITJOR DEL MÓN

M. SERRA-LLEIDA

Xocolata TORNE

ALIMENTA MOLT BÉ

Fàbrica i Despatx: Baix de Sant Pere, 44 - BARCELONA

Dolceria Sant Cristòfol

Articles especials per a Noces i Bateigs

Xocolata marca MONT-BLANC

L'havem provat, ja?

Regomir, 25

BARCELONA

Llibreria Catalònia

Pl. Catalunya, 17-Tel. 4789 A.

ANÍS
Llarruixa Magi Magriñá
VALLS

MIRA, espòs
meu, com
en sis dies m'han
desaparegut els
cabells blancs
amb l'acreditat i
inofensiu RHUM
BELLESA (a
base de noguera).

Per què no l'uses també tu, i recobrarà el teu cabell el color i la robustesa que abans tenia?

VENDA EN PERFUMERIES :: DIPLOMA D'HONOR

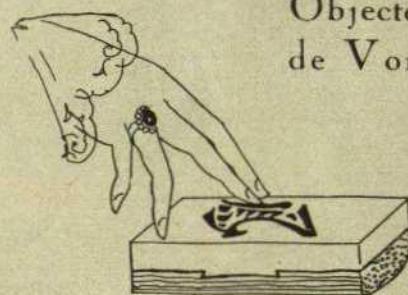
FABRICA: ARGENTÉ GERMANS - BADALONA

CAPDEVILA I GRAU

Mah-Jongg
Models especials

95 ptes.

Objectes
de Vori

CANUDA, 33

CABELLS BLANCS

De venda: EN DROGUERIES I PERFUMERIES

ARTICLES DE GOMA
PER A BANY

GORRES-SABATILLES
CINYELLS I FLORS

IMMENS ASSORTIT

CASA PAPIOL

58, PELAYO, 58-TELEFON A-4938

USEU LES TINTURES
La Maravilla i La Dolores
DE J. MARTRA
LES MES ACREDITADES PER LLUR ANTIGUITAT

Josep Sauleda

FÀBRICA DE LONES

Lones de tots els gruixos i amplades, per a cobertes de carruatges. Lones impermeables en color per a capotes d'automòbils. Lones per a velams, vaixells, encerats, cobertes de vagon, tendes de campanya, platja, etc. Lones en colors sòlids per a pavellons de magatzems i cases particulars. Fabricació en gran escala de teles per a tota classe d'espardenyes i calçat

SANT POL DE MAR
(BARCELONA)

**DEPILATORIO
BORRELL**

Sens molèstia treu el pèl o pelussera i mata la rel sens irritar el cutis

A. BORRELL

Assalt, 52 — BARCELONA
i en totes les perfumeries

ULLS DE POLL

DE VENDA EN FARMACIES I DROGUERIES

JAMAI EN PATIREU SI PROVEU
CALCICIDA CERCAVINS

Dipòsit: FARMACIA CERCAVINS, Carrer de la Unió, 5

CASA RENÉ

**Còpies
i
Circulars**

Mont-Sió, 18 - Telèfon 4525 A

Asmàtics - Bronquítics - Tuberculosos

si voleu lliurar-vos de vostres
malalties, feu sempre ús del

Xarop VIAN

compost amb extrets de diverses plantes medicinals, les quals tonifiquen els bronquis i pulmons, fent desaparèixer la irritabilitat i infecció, sens causar perjudici a l'estómac

Laboratori "EL SIGLO"

Sant Pau, 33

Barcelona

**TALLER DE MOBLES
I FUSTERIA**

Jaume Llorca (fill)

MENÉNDEZ PELAYO, 216
(Abans Torrent de l'Olla)
BARCELONA (G.)

PERFUMERIA I
BISUTERIA FINA

Perruqueria per a senyores
Guanteria
Objectes per a regal

Antoni Belart

Boters, 2 (Pça. Cucurulla)
TELÈFON 3421 A.

SASTRERIA

Senyora - Cavaller
i nens - Uniformes

SOMBRERERIA

Paraigües i Bastons

CAMISERIA

Corbateria i
Novetats

CORTS, 578 (tocant la Plaça Universitat) : Telèfon 3094 A.
BARCELONA

Fco BROGGI
PLAÇA STA ANNA 7
Roba Blanca per a senyores
pens i nenes

Alfons Raspall
Calçats
Portaferrissa 13. Barcelona.

LISOL VALLÈS pur,
el millor desinfectant per a la Higiene.
LISOL VALLÈS comú,
per a l'Agricultura, Ramaderia i Higiene.
LISOL VALLÈS dentífric,
el millor desinfectant per a la boca.
Demaneu-lo a les bones Farmàcies i Drogueries

Xocolates
Bombons
Trens

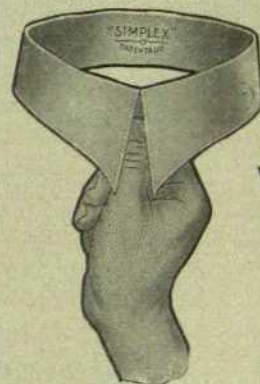

A. JAUMÀ

LENCERIA
DE LUXE
TROUSSEAUX

BARCELONA
Carrer Boters, 2
(Plaça Cucurulla)
Telèfon 3370 A.

**FAMOS PER
SA QUALITAT**

Una classe de tela superior i
CINQUANTA MODELS
per a diferents gustos personals
han donat la fama al coll sense
forros

"SIMPLEX"
PATENTADO

Milers de convençuts poden do-
nar fe dels resultats obtinguts.

COMODE
SENZILL
ELEGANT
INENCONGIBLE
INARRUGABLE
ECONÒMIC

El nostre SIMPLEX és el coll més chic del món

PROVAR-LO ÉS ADOPTAR-LO

EXIGEIXI'L AL SEU CAMISER

Qualitat X. 1'50 ptes.
Qualitat U A 2'— ptes.
Qualitat CORONA. . 2'50 ptes.

Ademés: Demani la última creació

"CAMPEÓN"
PATENTADO

per a tots els seus colls fluixos.

De venda en totes les Camiserias

Aquest jove mira de vestir-se de pressa perquè ha de prendre el tren; però no pot posar-se els «gemelos» amb la rapidesa que voldria, i, una de dues: o perd la paciència i el tren, o surt al carrer amb els punys desbotonats.

Però existeix un remei: comprar Kum-a-part. Els «gemelos» Kum-a-part, abans de tot són pràctics. Permaneixen adherits als punys quan els descorda i no cauen quan estan cordats. El petit ressort és de tal manera construït que mai no es desfà, tot i essent facilíssim d'obrir-lo. Els «gemelos» Kum-a-part són elegants i correctes i es poden adquirir en una gran varietat d'estils i preus. Trobar-ne un parell d'adequats al seu gust i a la seva butxaca, no costa pas gens. Recordi que els fabricants els han garantit per tota la vida.

The Baer & Wilde Company - Attleboro, Mass.
E. Puigdemolas, Stat. Ltda. - Barcelona

Kum-a-part
Gemelos a pressió

Com conservar i embellir l'aparença del cabell

La importància d'un xampú correctament aplicat

Una «star» famosa que usa el famós «MULSIFIED»

qüestió de sort el tenir una cabellera bonica. Tot depèn de la manera que es renta.

Quan el cabell és sec i aspre, enredat i enganxós, de tacte desagradable i mancat

de vida és que demana imperativament un xampú. Però caldria que tot hom sabés que els sabons o preparats que contenen alcalí són altament perjudicials perquè res-

sequen el pericrani i deixen el cabell trencadís i malalt. Un xampú eficaç, pur i enterament inofensiu és el d'oli de coco «MULSIFIED». És un xampú absoluta-

ment sense grassa, transparent, que produeix abundantíssima i rica escuma, donant al cabell el millor i més sa tractament per a conservar-lo fi, sedós i completament ple de vida.

D'ací ve que «MULSIFIED» sigui avui un producte conegut i acreditat universalment. Es ven a Barcelona a totes les bones perfumeries.

Si además vostè vol donar en el seu pentinat aquest particular i distingit signe d'un pentinat a la moda, ben cuidat i brillant, provi aquest nou producte «GLOSTORA», fabricat per The R. L. Watkins Company, de Cleveland (U. S. A.). No és el que se'n diu un «fijapelo» si per tal cosa s'entén una substància compacta i grassa que dóna en el cabell com una capa de goma i que si el manté fixo és a canvi d'em-

El producte «GLOSTORA» no és pastós ni gomós. És un líquid neutre que dóna en el cabell un brill natural i impecable i ajuda a mantenir el pentinat amb una permanència i una elegància atractives. Aplicant «GLOSTORA», el cabell no té aquella aparença artificial i encartonada que produeixen certs articles pastosos, sinó que pel contrari obté un aspecte natural, sedós i brillant.

AGENTS PER A ESPANYA:
E. Puigdemolas,
Stat. Ltda.

Aussies March, 50 - Barcelona

Glostora

«EN AQUESTA PLANA SOLAMENT S'HI ANUNCIEIEN ARTICLES SELECTES»

DIRECTOR.
Carles Soldevila

PREU:
Exemplar, 1,50 ptes.

D'ACI I D'ALLÀ

SUMARI

	Pàgina
Portada, per Marian Espinal	164
August Pi i Sunyer	165
En la mort de Magí Morera i Galícia, per Carles Soldevila	167
El pintor-orfebre Jaume Mercader	168
Catalunya, terra de flors, i Sitges, terra de clavells	170
Els aviadors Nungesser-Coli i Lindbergh	171
Lletra de Paris, per Adolf Falgairolle	172
Intimitat.	173
Mica ençà, mica enllà, per Albert Jean (trad. Bellafila)	174
El teatre d'Henri Ghéon, per Josep F. Ràfols	175
Versos a Pilar, per Josep M. ^a Casas de Muller.	176-177
Toulouse-Lautrec, per Joan Sacs	178-179
L'escultura en els jardins, per Artur Rigol.	180-181-182
Cinema pur, per Sebastià Gasch	183
L'artista anglesa Irene Wills	184-185-186
Petits problemes de l'urbanització arqueologista, per J. S.	187
Escultures	188
Tennis	189
La confiança, per Tomàs Roig i Llop.	190-191
Modes	192
Al marge de la crítica, per Myself	193
Quatrenes d'hivern (poesia) per Josep M. ^a Lòpez Picó.	

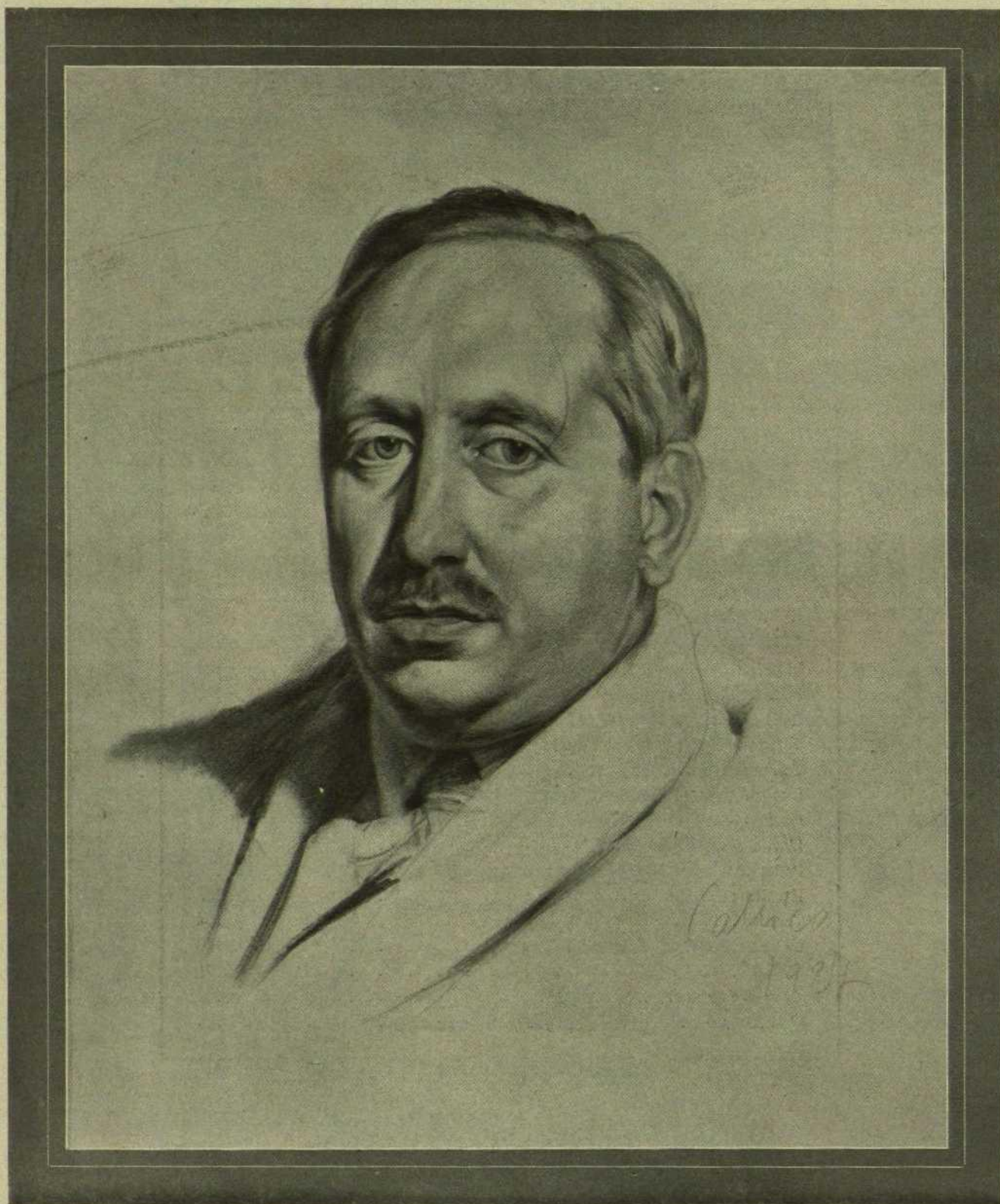

GRAVATS DE J. M. LLOVET

ABONAMENT:
BARCELONA: ANY, 15 PTES.
FORA: » 16 »
AMÈRICA: » 18 »
ESTRANGER: » 22 »
BARCELONA: semestre, 8 »
FORA: » 8,50 »
BARCELONA: trimestre, 4 »
FORA: » 4,50 »

JUNY 1927
Número 114 Vol. XVI

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ:
Llibreria Catalònia
PLAÇA CATALUNYA, 17
TELÈFON 4789 A

AUGUST PI I SUNYER

Una tasca científica que ha donat fruits apreciats arreu del món, un seny clar i comprensiu, un temperament franc sense eixelebrament i serè sense altivesa, ens fan girar els ulls amb simpatia vers la figura del nostre insigne biòleg que Ferran Callicó ha retratat amb el seu llapis realista i suggestiu com cap altre.

D'ací i D'allà

En la mort de Magí Morera i Galícia

El poeta de Lleida. — Digressió sobre la necessitat de saber versos de cor. — El traductor de Shakespeare

PER CARLES SOLDEVILA

QUE n'era de simpàtic el mestre Morera i Galícia que acaba de morir en la seva ciutat de Lleida! Els seus anys no el divorciaven pas de les noves generacions literàries. Ell que havia fet, com el nostre Alcover de Mallorca, el trànsit de la llengua manllevada a la llengua vernàcula, havia conservat una admirable agilitat per a seguir l'evolució — tan ràpida — de la nostra filologia.

En el seu deliciós volum «Les hores lluminoses», hi ha l'inoblidable sonet «Les birbadores», que en un país normal cap ciutadà ignoraria, de la mateixa manera que cap francès per modesta que sigui la seva educació no ignora determinats poemes de Víctor Hugo i de Musset, ni cap alemany es troba amb dificultats per recitar de cor alguna balada de Goethe o de Schiller, ni cap anglès, un fragment de Shelley o de Lord Byron.

A estones, mentalment, m'he entretingut a fer la llista de les poesies que fóra de llei que els catalans coneguéssim de memòria, mena de segell impalpable de la nostra solidaritat ètnica i de la nostra comunitat pairal. Hi poso infal·liblement «Les birbadores» de Morera i Galícia, al costat de «La Relíquia» de Joan Alcover, «El cant Espiritual», «La Vaca cega» i algunes «Vistes al Mar» de Joan Maragall, «La llegenda Zoroàstrica» de Joaquim Ruyra, «La balada a Mallorca» de Jacint Verdaguer, etc., etc.

Convé advertir que en fer aquesta llista no deixo massa lliure el meu gust personal. No. Voluntàriament l'inclino a triar poemes d'una indiscutible bellesa, d'una emoció molt pura, no cal dir-ho, però que al mateix temps siguin susceptibles de desvetllar una ampla admiració popular.

Això és una digressió, potser no completament inútil. Si ara agafàvem d'un a un, els nostres amics que es proclamen entusiastes de la literatura indígena, del sentiment autòcton, i els demanàvem que ens

diguessin un sol vers de «Les birbadores» o de «El Campanar de Lleida», hauríem de comprovar amb desencant que la majoria no poden recitar-lo.

Sense arribar a la cria intensiva dels rapsodes de saló, espècie mundana que no desperta gaire simpatia, caldria tal vegada alleugerir una mica el feix de ridícul que pesa sobre l'espatlla dels homes inclinats a la recitació de poesies.

Això ajudaria a curullar l'immens avenc de la nostra incultura literària i del nostre eixerreïment sentimental. Una bona dosi de lirisme entre els quinze i els vint-i-cinc anys no farien gens de mal a molts jovincels i a moltes donzelles que passen sense fer cap escala de la lectura dels llibres escolars — generalment idiotes — a la lectura de novel·les blanques, generalment insubstancials.

Déu meu, una cosa tan diabòlicament oportuna com són els versos per associar als estats d'esperit d'un adolescent! Hi ha moments — amables o dolorosos — en els quals poder recitar un poema és molt més bo que poder prendre una copeta de licor o una tassa de til·la amb unes quantes gotes d'aigua naf. El romanticisme consubstancial a les primeres amors i a les primeres desil·lusions demana la companyia dels versos d'una manera imperiosa. Són la seva música.

El minyó que s'ha llevat un matí, a muntanya, i després d'haver-se ben esbandit amb aigua fresca, ha obert de bat a bat la finestra i no ha sentit com de les pregoneses de la consciència, li han pujat fins als llavis un versos radiants o melangiosos, ignora una de les més pures delícies de la joventut. Ha estat un ocell eixalat, un aviador sense màquina per a volar.

Però tornem a parlar del bon poeta Magí Morera i Galícia. La seva glòria no recollirà tota en la perfecció de les seves poe-

sies. Té un altre pilar més robust i més formidable: el de les seves traduccions de Shakespeare.

Sabeu ben bé el servei que ens ha fet aquest home en incorporar «Hamlet», «Coriolà», «Venus i Adonis», «Romeu i Julieta» al nostre Renaixement?

Afortunadament no s'ha tractat d'una d'aquelles tasques de traducció que hom emprèn sense entusiasme per complir una comanda editorial o per donar-se un petit aire de persona ocupada. Ca! Les traduccions d'En Morera són fetes amb tota l'emoció que pot desvetllar una obra pròpia. Tenen la calor vital, aquella mena de plasticitat panteixant, que és el signe directe de la vibració de l'autor. I són alhora d'una fidelitat i d'una catalanitat meravel·loses.

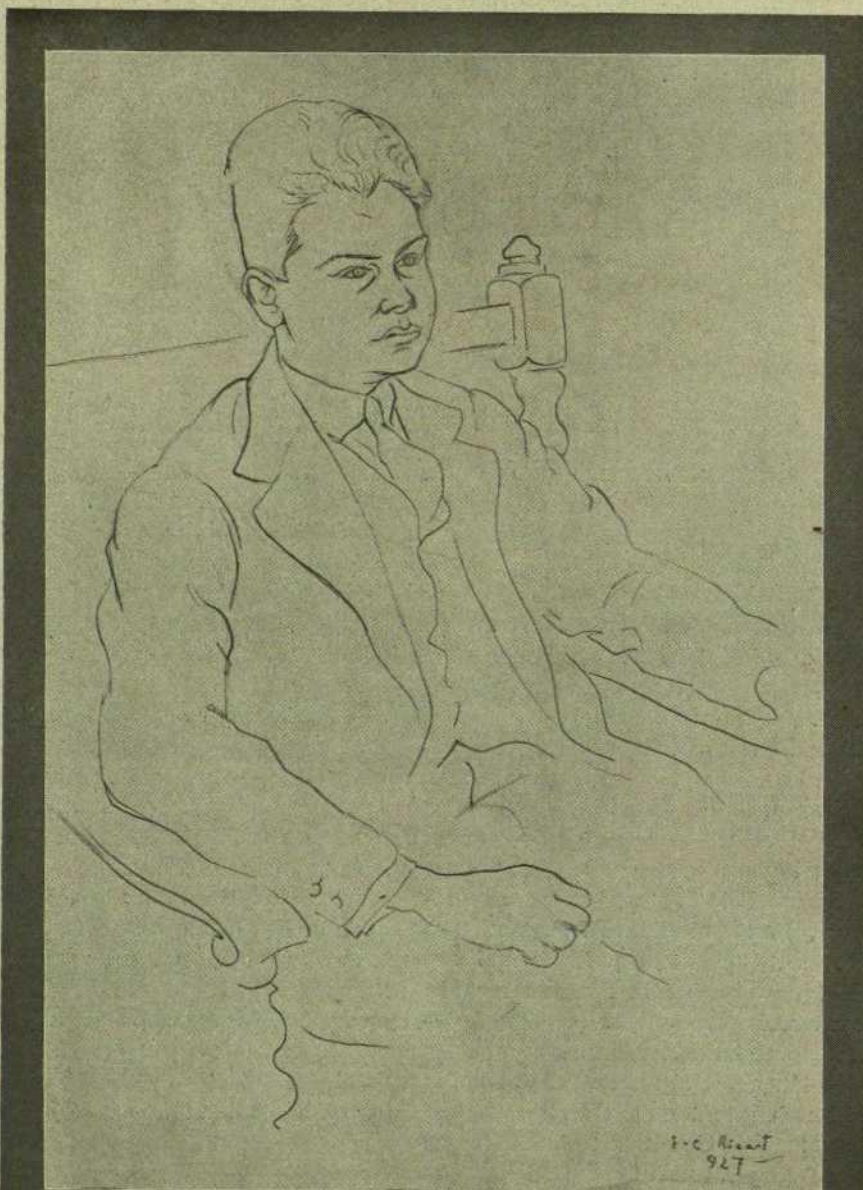
Hi ha dos sistemes de traducció: la que tracta de donar-nos l'original no sols en l'esperit, sinó amb aquelles particularitats de dicció que són peculiars al geni de la llengua en què ha estat escrita i la que tracta de trobar en la llengua i en la psicologia pròpies els equivalents de l'original. La primera és la traducció que els francesos anomenen de *depaysement* perquè prova de donar-nos una sensació d'exotisme; la segona és la traducció total, de lletra i d'esperit, que s'esforça a donar-nos la sensació que estem llegint una obra d'un compatriota nostre.

I bé: la cosa admirable en la majoria de les traduccions shakesperianes del nostre Morera i Galícia és que, per un inexplicable prodigi, semblen aplegar els avantatges d'aquests dos sistemes a primera vista inconciliables.

Ell ha fet prou perquè no l'oblidem. Si els francesos canten a Amyot, traductor de Plutarc, entre els seus grans escriptors, nosaltres cantarem a Morera i Galícia, traductor de Shakespeare, entre els patriarques de la nostra literatura.

JOSEP V. FOIX,
poeta d'avantguardia, as-
sagista polític i prosador
sobrerealista com acaba de
palesar la seva deliciosa
narració «Gertrudis». L'e-
dició d'aquest llibret, feta
amb una cura perfecta, ha
estat exhaurida en pocs dies

JOSEP NAVARRO
I COSTABELLA,
ha obtingut amb la seva
novel·la «Samuel» un
èxit estimabilíssim. La
crítica, unànime, l'ha
senyalat com una fer-
ma esperança literària

Dibuix de E. C. Ricart

JOSEP ROVI-
RA ARTIGUES,
delicat poeta que
acaba de publicar
el seu primer llibre
de poemes, excel·lent
targeta de presen-
tació en el món de
la nostra literatura

EL MESTRE
J A U M E
MERCADER
QUE CUL-
TIVA AMB
SINGULAR
FORTUNA
L'ART PUR
I L'ART
APLICAT

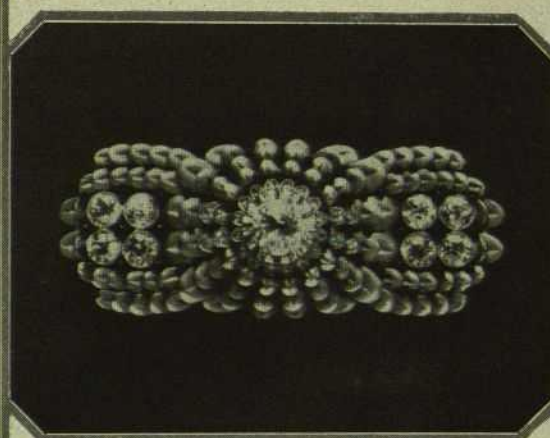
PINTOR I
ORFEBRE
ALTERNA
EL MANEIG
DELS CO-
LORS AMB
EL DE LES
PERLES I
ELS BRI-
LLANTS

Cami d'Ametllers

Medalla d'or i es-
malt amb la bella
imatge de la Verge

Agulla de pit de plati i brillants

Fermall amb perles
i onix (col·lecció de
la Srta. M. Miquel)

Paisatge del Camp de Tarragona

Pocs dies ha, un diari barceloní publicava una interessant informació demostrant la importància que la floricultura tenia a Catalunya. Hom hi retreia el fet que a Madrid es venguin com a valencianes, grosses quantitats de flors que han estat criades en els nostres rivers. L'articulista podria haver afegit un cas més picant encara: a València mateix es ven força flor catalana. Jo hi he comprat clavells que la florista mateixa va declarar, tot valorant-los, que eren arribats de Barcelona.

Les flors boniques són un producte de la terra, del treball, del clima i de la intel·ligència. Països que no han estat massa afavorits per la naturalesa, com són ara Holanda, Bèlgica, Anglaterra, obtenen tanmateix, flors prodigioses. Llurs plantacions de roses i de tulípes, de crisantems i de dàlies, són l'enveja de tots els floricultors del món. La

ciència, la paciència i la riquesa supleixen en certa mesura les insuficiències del sol i els excessos de la pluja.

Però aquests grans mestres jardiniers, no poden vèncer totes les fatalitats. Hi ha flors com és ara el clavell que necessiten, ultra l'art i la feina, la benedicció solar i gairebé l'oreig medi-

terrani. Els nostres clavells poden, per això, competir amb els millors, i fins vèncer-los per la delicada opulència de llurs pètals, que segueix tota la gama amb una finor exquisida, per la sentor intensa... No parlem pas de memòria. Totes aquestes idees ens acuden al pensament mentre fem una visita a les magnes clavellineres del Sr. Llopart, a Sitges.

Heu's ací una gràcia més d'aquesta vila privilegiada. Mar i Cel, el Cau Ferrat, El Greco, la Ribera, el Baluard, Terramar, l'Autòdrom... i els clavells!

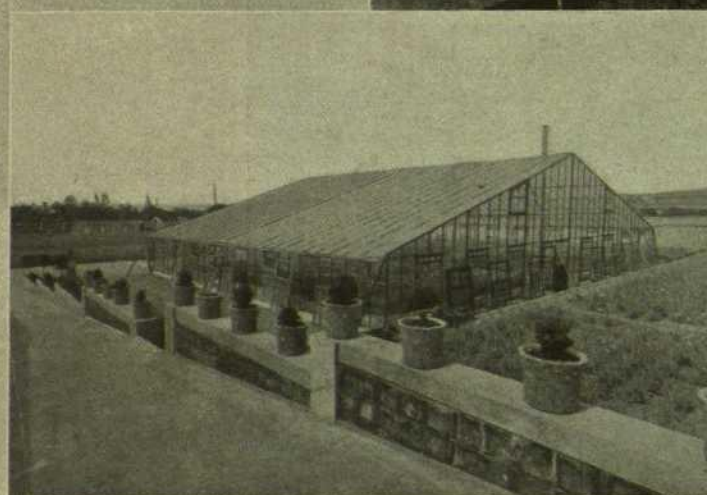
Un invernacle de "Floreal" on els clavells arriben a un gran exquisit d'expandiment i bellesa

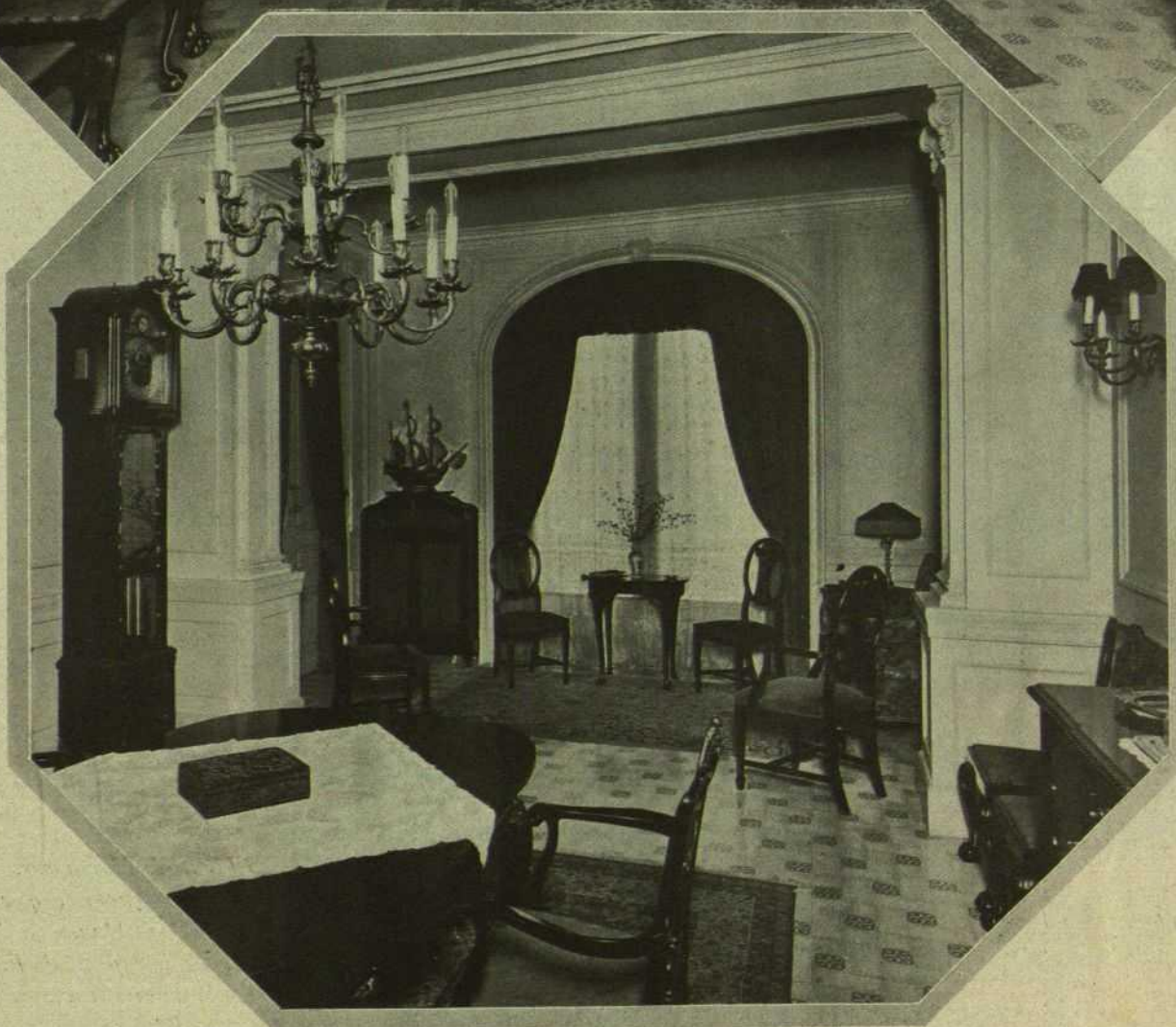
Catalunya, terra de flors, i Sitges, terra de clavells

Els camps i els invernacles del gran establiment de Floricultura

"Floreal" ocupen una vasta àrea en els encontorns de Sitges

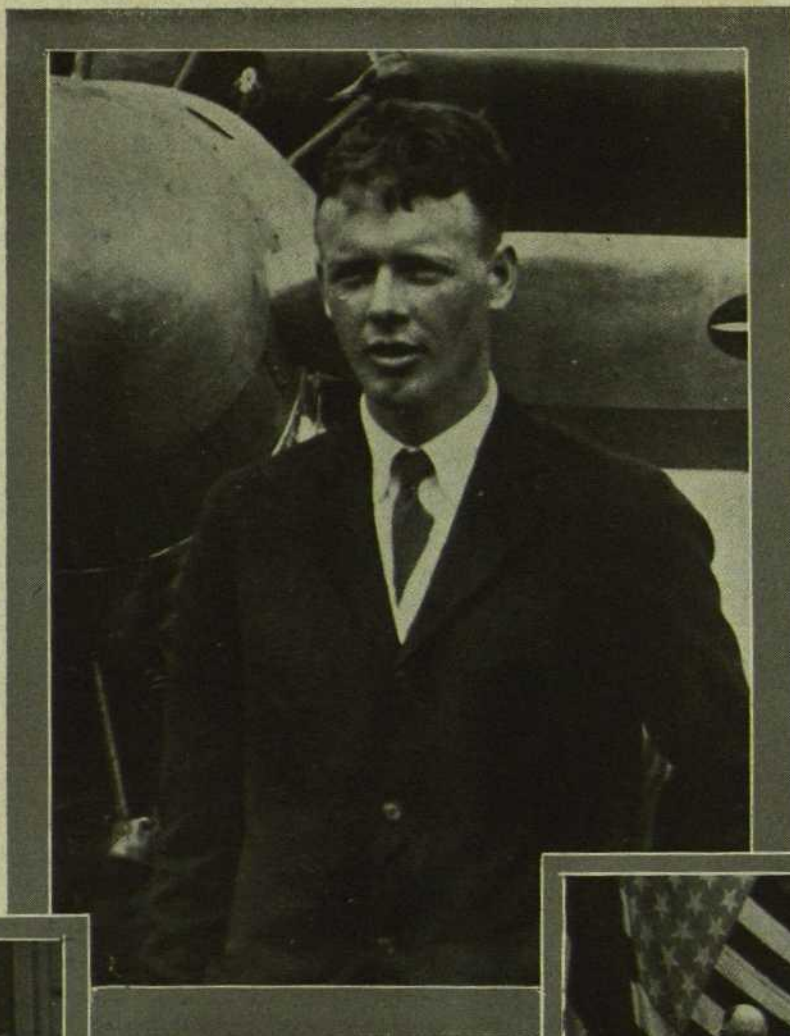

Menjador sobri i elegant d'estil chippendale, en fusta de caoba vernissada, executat per la VÍDUA DE JOSEP RIBAS a comanda del senyor E. S. amb destinació al seu domicili particular

L'HEROI VEN- CEDOR I L'HE- ROI VENÇUT

L'Atlàntic, després d'haver engolit un continent, una mala fi de vaixells i alguns aviadors, s'ha deixat travessar per Charles Lindbergh, que en ales de l'«Spirit of Saint Louis» ha anat en 33 hores des de Nova York a París

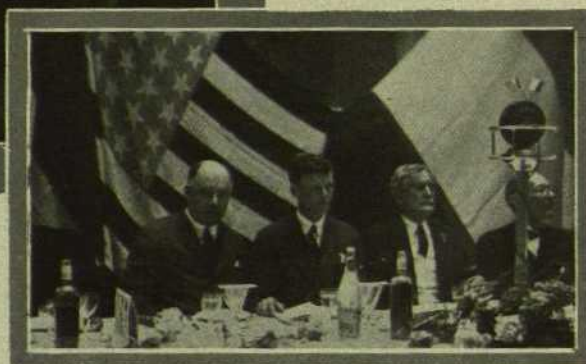
EL BOIG DE L'AIRE O BOIGS FAN BITLLES

Lindbergh, americà de naixença, és fill de pare suec. Té vincinc anys. Posseeix, ultra una resistència física envejable, un do gairebé meravellós d'orientació

Lindbergh a la porta de l'Ambaixada del seu país

El joveníssim aviador Lindbergh que amb motiu del seu grandios vol transatlàntic gaudeix d'actualitat mundial

Lindbergh en el primer banquet que li ha estat ofert arribat a París, seu a l'esquerra de l'Ambaixador nordamericà

El capità Nungesser, heroi de la gran guerra, que a bord de l'«Ocell blanc» va desaparèixer de les costes de França per fer la magna travessia de l'Atlàntic. L'acompanyava el capità Coli, també aviador militar

LLETRA DE PARÍS

LA FRANÇA MÍSTICA. — JOAQUIM ROCA. — PAUL BOURGET, MESTRE DE LA NOVEL·LA

Per ADOLF FALGAIROLLE

DEBADES els governants provaran de perseguir la fe; sempre la trobaran plena de vida, sovint contra ells. Res no resulta més religiós que el sentiment d'alliberació d'un règim que, crònicament, amara els cervells dels súbdits de la idea que cap estabilitat podrà satisfer-los.

Són els darrers esdeveniments els que em fan pensar a aquesta immortalitat del sentiment religiós. Dic religiós en el sentit general, perquè un hom pot tenir la religiositat de la pàtria, de la humanitat, de la noblesa, del diner i tot, encara que aquesta mena de culte no sigui digne de gaire respecte i caigui de ple dins la baixa idolatria.

Però l'entestament en la prossecució d'un ideal diví és el fenomen potser més a propòsit per trasbalsar de cop i volta una democràcia com la de França.

Acaben d'ésser detinguts tres joves que des de 1914 no s'havien despullat! Per què? Perquè des d'aquella data s'amagaven en coves a fi d'escapar-se de fer la guerra, és a dir, a fi d'escapar-se de l'obligació de matar... El seu horror a l'assassinat era tan profund que no menjaven cap mena de caça per tal de no trobar-se en la necessitat d'occir cap bèstia o d'aprofitar-se de llur mort. Naturalment aquestes tres ànimes hipersensibles pertanyien a la secta calvinista. Si no ho haguessin estat, el Consell de guerra que ha hagut de jutjar aquests tres desertors estraforis, els hauria expulsat de França com membres d'una nova Congregació. I aquí, a França, un hom s'oposa sobretot a la tornada dels frares. (Deuen trobar-se prou bé a l'estranger — argumenten — i d'altra banda quan la França en perill els necessita tots acuden a ajudar-la). Com era d'esperar, aquests místics de la deserció que tenien raons de mena lo-

carnista per no fer la guerra, han estat absolts.

Alguns esperits maliciosos podrien dir que la deserció és un art i que tot consisteix en saber-s'hi manejar. Però no siguem escèptics. Creguem en la fe negativa (on és la fe que transportava les muntanyes en lloc d'aquesta fe que induïx els fidels amagar-se a dins). Tinguem fe en la fe àdhuc en aquest moment que la nova llei de mobilització francesa comanda que en la guerra vinent les dones prestin servei a l'exèrcit, bé sigui en el front, bé a la rera-guardia. La precaució resulta evidentment necessària: els soldats, quan els cridin a files, respondran: «Impossible. Em reca molt. La meua religió em prohibeix de fer-me matar.»

Totes les precaucions seran poques per protegir semblants individus que asseguren la conservació de l'espècie humana

cara a Wilson, a Briand i a alguns altres.

Tanmateix el misticisme és una realitat puix que el mateix dia que eren detinguts aquests cenobites hugonots, varen detenir també una dama milionària que... anava a regirar les galledes d'escombraries per alimentar-se més econòmicament. Quan per atzar es resolía a comprar alguna cosa per esmorzar, comprava romanalles de carn anomenades *arlequins* (que no tenen res a veure amb l'eixerida comèdia d'Adrià Gual). I la senyora s'ha fet agafar mentre assistia a un dinar de noces al qual no havia estat invitada. Veïam: és possible negar que quan un hom posseïx 50.000 francs de renda, tres masies a Sologne i algunes cases a París, la recerca de semblants combinacions és un cas de pur misticisme?

Ara només cal que, vós i jo, ens demanem què farem quan tots aquests místics (un metge els anomenaria d'una altra manera) se la campin lliurement. Perquè la senyora milionària també ha estat absolta. Ai de nosaltres el dia que els desertors místics, i les milionàries fanàtiques, ens obligaran a nodrir-nos de deixalles i a desertar del nostre lloc... Per qui podrà fixar límits que ens permetin d'aclarir on comença i on acaba la deserció religiosa?

Joaquim Roca. — La noia

Joaquim Roca, valencià que parla el català lleugerament orejat per l'aire de les costes italianes, ha pintat el famós gitano Fabian de Castro, tan popular a París. Un hom troba en aquest retrat aquella aparença diabòlica del pensament sol·licitat alhora per problemes diversos, aquella malícia dels ulls i aquell humorisme de pensament que caracteritza a Fabian de Castro.

«La noia», quadro que ha pintat també Joaquim Roca, tractat d'una manera tan sim-

(segueix a la pàgina 193)

Recó escaient per a la meditació o la lectura, projectat i construït per Antoni Badrinas

INTIMITAT

DE COM ÉS DIFÍCIL D'OBTENIR AQUESTA QUALITAT PRECIOSA

INTIMITAT. Nom màgic! Què vol dir ben bé aquest mot? Fa de mal explicar; totes les coses màgiques tenen una explicació difícil. A la idea d'intimitat associem un seguit de sensacions agradables. Quan parlem d'un recó íntim, comencem per imaginar una cambra no massa gran, de sostre més aviat baix, moblada amb un tacte indefinible, a base d'objectes que al mateix temps siguin simples, sense solemnitat, i que ens facin una mena de companyia càlida.

Un gran saló per molt ric que sigui, per molts mobles i cortines que l'atapeeixin mai no ens donarà la exquisida sensació de la intimitat.

D'altra banda, hi ha força cambres petites, fins minúscules, que tampoc ens donen aquesta sensació preciosa. Ens encongeixen l'esperit, sense afalagar-lo. Limiten el nostre horitzó físic, sense donar a la nostra ànima aquella idea d'abric i d'amistat que li donen els recons verament hospitalaris.

És que no hi ha, doncs, una recepta

per a fabricar un recó ple d'intimitat?

És terrible, però, comptat i debatut, potser haurem de declarar que aquesta recepta no existeix. Per a crear la intimitat, se n'ha de tenir per endavant el germe, com per a crear la vida s'ha d'ésser prèviament un ésser vivent.

Un moblista expert i sensible en fabricarà l'estructura de la intimitat. Trobarà les proporcions justes, els colors escaients; filtrarà la llum en la mesura oportuna... Però, després caldrà que dins aquell marc, vosaltres amb els vostres gustos i necessitats, infongueu una ànima pròpia, personalíssima, inconfusible.

Ara serà un gravat, adés un llibre; aquí una flor, més enllà un coixí; un retrat... qui pot enumerar totes les lletres que hi ha en l'alfabet de la personalitat!

Perquè sense personalitat, no pot haver-hi intimitat. Les persones que no sàpiguem sinó seguir al peu de la lletra les indicacions de l'ebenista del barri o

que es limiten a plantar els mobles amb la mateixa simetria que han après a casa de llurs pares o de llurs avis, poden des d'ara renunciar a posseir cap recó de llur domicili dotat d'aquest caràcter que gosariem qualificar de poètic.

Poètic, sí senyors. Poètic! Hi ha una poesia de les coses i dels interiors; demaneu-ho als pintors holandesos; consulteu «La Bonne Chanson» de Verlaine:

*Le Foyer, la lueur étroite de la lampe;
La revêne avec le doigt contre la tempe
Et les yeux se perdant parmi les yeux aimés;
L'heure du thé fumant et des livres fermés;
La douceur de sentir le fin de la soirée;...*

És això: cal que la vida, — amor, passió, somni, enyorança — ungeixin les coses amb el seu toc impalpable perquè les coses agafin un sentit i, àdhuc als estranys que les veuen per primer cop, els parlin un lleguatge humà i hospitalari.

S.

MICA ENÇÀ MICA ENLLÀ...

LUBAC s'eixugà el front amb el revers de la mà: després aixecà els ulls envers els núvols de plom, d'estries lluentes, que pesaven en el cel.

— Pareu compte a la pluja! — bufà.

Peyrolas, que encabia tions sota l'alambic plantat entre dues roques, va respondre:

— Els espígols estan a punt de fer fum!

I era la grossa preocupació dels dos homes, aquella fermentació amenaçadora de les flors tallades davant el matusser atuell destil·lador, el ventre de coure del qual era abrusat d'un raig de sol que li venia de biaix.

En aquell instant, una veu fresca brollà del caminó enfonsat.

— Ei, Josep!

— La dona! — articulà Lubac, amb satisfacció.

Magristona i bruna, la muntanyenca aparegué davant els dos homes. L'esforç de la pujada inflava i desinflava, en sacsades, el seu pit ribotejat i mig badava els llavis carnosos damunt les dents lluentes.

— Què hi ha? — va demanar Lubac.

— Està a punt de ploure. Et porto el teu capot.

I sostenia bravament, sobre el braç esquerre el feixuc mantell tot ratllat, la llana borruada del qual era més impermeable a l'aigua que no pas el caixú ciutadà. I mentres ella l'estenia al seu home, una gota espessa que s'esclafà damunt la roca, va justificar la seva precaució. En acabat, després d'una curta besada, la dona partí d'una gambada cap al poblet per l'aspre caminó on els palets rodaven sota els seus talons.

Lubac, aleshores, es girà envers Peyrolas:

— Ves-te'n! — li manà.

— Què?

— No tens res per a tirar-te a l'esquena, ni un mal sac!... Ves-te'n, diu... Jo m'ajustaré tot sol per a cobrir la flor.

— T'hi ajudaré!

— No s'ho vall... Escapoleix-te! Escapoleix-te, home! Si l'espígol ha de fer fum, poc serà esbandint-te tu que impediràs que fermenti!

— Bé, doncs! A reveure tot seguit! — va fer Peyrolas. — Cercaré recer a casa,

i bell punt això haurà passat vindré un altre cop.

Es va acalar. La cortina de pluja que s'espessia, de segon en segon, imprecisava els rectangles blancs i atapeïts del poblet tirat cap avall. L'home va aixecar el coll de son gec i se n'anà, a cuita-corrents, pel caminó que l'aigua enrogia.

Tot corrent, amb les dents apretades i els colzes encastats als flancs, una imatge l'obsessionava: la d'aquella valenta que, plantant cara a la maltempada, havia portat un capot d'allò més feixuc a son marit que treballava a la muntanya.

— Qui sort no té, aqueix Lubac!... Una dona que sap tenir compte de les bèsties i fer neta la casa... Una dona que vetlla per ell, que pren esment de la seva salut... I bonica, altrament, que és una bella tornal... Ah, ben cert que poden dir-li benastruc!

Brusca, una comparança s'imposà a l'esperit de Peyrolas. Evocà la seva pròpia muller, fardassa i sorruda, en la trista casa on vivien, a la placeta darrera la casa de la Vila. Mai no hi havia aire, allí dins. Mai no hi havia sol. La negligència de la mestressa mata el goig de viure, en una llar pagesa. A casa de Peyrolas una apegalositat deixada estar engomava els mobles i les parets. El llard s'enranciava dins la llar encrostada de sutge i la dona no rentava la vaixel·la sinó un cop o dos per setmana. I no gens d'amor, allà dins! Ni una sola parencia d'afecte, perquè — empesa més enllà de certs límits — la peresa anorrea tot altre sentiment.

Poc s'hauria encaparrat la dona de Peyrolas per a portar un capot al seu home! Aclofada en una cadira mig desempallada, davant el vidre tèrbol de la seva finestra, devia somiejar vagament, els ulls opacs sota la feixuga parpella. Peyrolas sabia que li caldria cercar ell mateix el blancatge sec a l'armari desendressat quan entraria amb el vestit tot pesant de pluja. I el sentiment d'una injustícia insuportable el regirava, mentre la seva esquena s'arrodonia sota el xàfec.

Tot seguit que va haver empès la porta de casa seva, l'ombra i el silenci l'ennuegaren com un fum negrenc.

— Ets aquí? — demanà tot sacsejant-se en el llindar.

— Sí! — va fer una veu de dona prop de l'armari.

L'esperança de les menges calentes agitava el cervell del pagès.

— Com? Encara no és al foc, l'escudella? — va demanar.

— No! No tinc aigua per a la perola — explicà la dona amb veu arrossegadissa. — I plou massa per a anar a la font.

A l'home, transit, li vingué una esgarripança sota la roba mollà. La dona, aleshores, agafà una galleda, per la nansa rovellada, i l'estengué al seu marit:

— Ves-hi tu! — li comandà.

— Jo? Però que no veus que estic amarat fins als ossos?

— Justament! — va dir la dona —. Mica ençà mica enllà...

La còlera inflà les venes de Peyrolas i endurí sos punys terrosos. Però l'home va saber retre la seva ira.

— Bé! Hi vaig! — declarà sordament.

Les ratxades desviaven el raig de la font i el pagès va haver-se de tórquer per a mantenir la galleda sota la canella de ferro.

La pluja lliscava damunt les seves galtes com un doll de llàgrimes, i la camisa s'enganxava a l'acalada cintura. I mentre la galleda s'omplia, ell renegava entre dents: — Aquesta vegada, bajana, no t'anirà prou llatí!

Quan va tornar amb la seva càrrega, la dona havia encès un llumet, i la seva ombra desmesurada tremolava a la paret.

— Vina'm aquí! — comandà Peyrolas.

Ella obeí i avançà, amb els braços pengim penjant a l'encontre del seu marit.

Peyrolas empunyà aleshores la galleda amb les dues mans i en buidà el contingut damunt la seva muller mig ofegada.

Després, tot retornant-li l'estre:

— I ara, vés a cercar aigua per a la sopa! — li va dir, amb una veu tota tranquil·la. — Plou, ben segur. Però amurada com estàs, la cosa no té importància... Mica ençà mica enllà...

ALBERT - JEAN
(Trad. Bellafila)

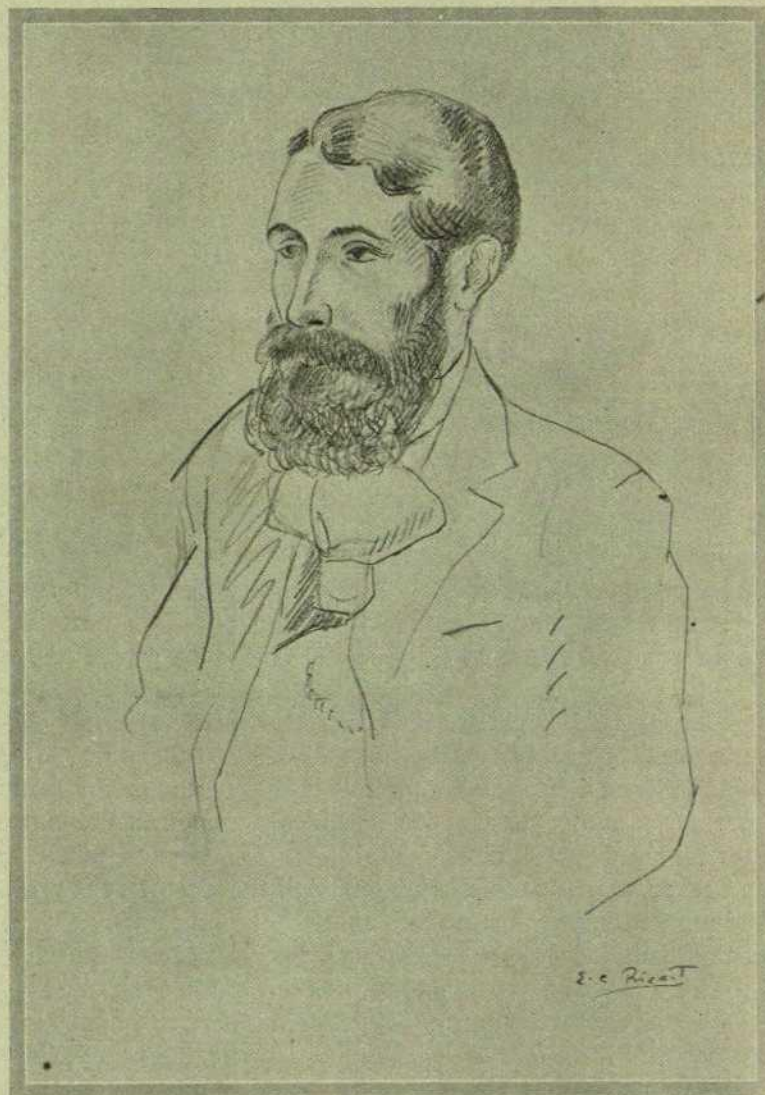
EL TEATRE D'HENRI GHÉON

Les *Compagnons de Notre Dame* han passat per Barcelona no havent-se'n quasi adonat el nostre públic. La platea del teatre Romea era gairebé buida, les llotges buides per complet el dia que el director dels *Compagnons*, M. Henri Ghéon, donà la conferència explicativa dels fins que l'agrupació piadosa-dramàtica persegueix. Les obres i l'actuació dels *Compagnons* començaren, però, prompte a discutir-se i a apassionar una gran part del petit públic, si es permet la paradoxa. Part de la crítica barcelonina comprengué l'esperit cristià que palpita en les obres de Ghéon i de Brochet que els *Compagnons de Notre Dame* representaren a Barcelona.

Ghéon vol que el públic i els comediantes vibrin d'uns mateixos sentiments i això ja començava a notar-se a la representació d'aquesta obra (on la nota còmica juga amb la nota patètica i amb la nota meravellosa) que porta el títol de *La farce du pendu dependu*; vol que el públic pugui primera-

El poeta Henri Ghéon, dibuix d'E. C. Ricart

El poeta Brochet, dibuix d'E. C. Ricart

ment distreure's, segonament fruir de l'estètica puresa, tercerament esdevenir més bo. Aquest darrer és l'últim i suprem objecte del teatre catòlic jugat pels *Compagnons de Notre Dame*: edificar la gent. Ells s'han donat compte de què la religiositat que no es documenta s'atrofia i han portat al teatre l'encant del meravellós en la Religió, amb una gran ardidesa, per a què el poble tornés a creure en els miracles, a creure en tot el que dona una explicació més enllà de la curta visió humana als daltabaixos — o a la marxa normal — de la vida. *La farce du pendu dependu* és posada en boca del penjat aquesta frase tan profundament creient sobre les coses ordinàries i les coses extraordinàries: «Tot és extraordinari, fins l'ordinari.» En aquesta frase es sintetitza la perpètua reverència que senten tant pel Miracle com pel tot corrent del viure els autors-actors i tots els seus col·laboradors tan bellament anònims dels *Compagnons de Notre Dame* que si el públic barceloní no ha sabut admirar com ells es mereixien, tenim la seguretat que aquest mateix públic empenirà a partir d'aquesta ràpida excursió de la *troupe* francesa una decisiva reforma del teatre pobre d'esperit dels centres recreatius confessionals.

JOSEP F. RÀFOLS

VERSOS A PILAR

*De quin ocell treuria la semblança
oh amiga lleu, oh cascabell dringant,
amb quina flor faré la comparança,
oh fruita saborosa i odorant,*

*si a cada so de la paraula fina,
si a cada claror nova del somris,
s'insinua ta gràcia femenina
amb un esclat de diferent matis?*

*Si ets la fràgil variant eterna!
La dona és com el mar, oh enigma clar!
la llum meravellosa que enlluerna
la fa servir, banal, per a jugar.*

*I dins del joc, que el ritme torna dansa
—dansa en les hores i en els jorns i nits—
la dona com la onada ve i s'atansa
i canta i riu en nostres cinc sentits.*

*I si els sentits desperts per la besada
—perfum, cantar, carícia o claredat—
s'alcen d'un bot per heure'n l'abraçada,
es veuen sols en el sorral daurat.*

*Que l'ona ja ha fugit, juga que juga;
si ella besa, no sap què és abraçar;
prou per l'amor se sent massa poruga;
quin foc a dintre l'ona pot cremar?*

*Doncs, amiga banal, deliciosa;
per ta gràcia d'onada i de cançó,
pel teu somris maliciós, que es posa
en cada mot de tan gentil faisó,*

*per l'or del sol que et llu en la cabellera
per el frèvol vermell del llavi boig,
pel teu encis de verda primavera
i pagana abundor d'octubre roig,*

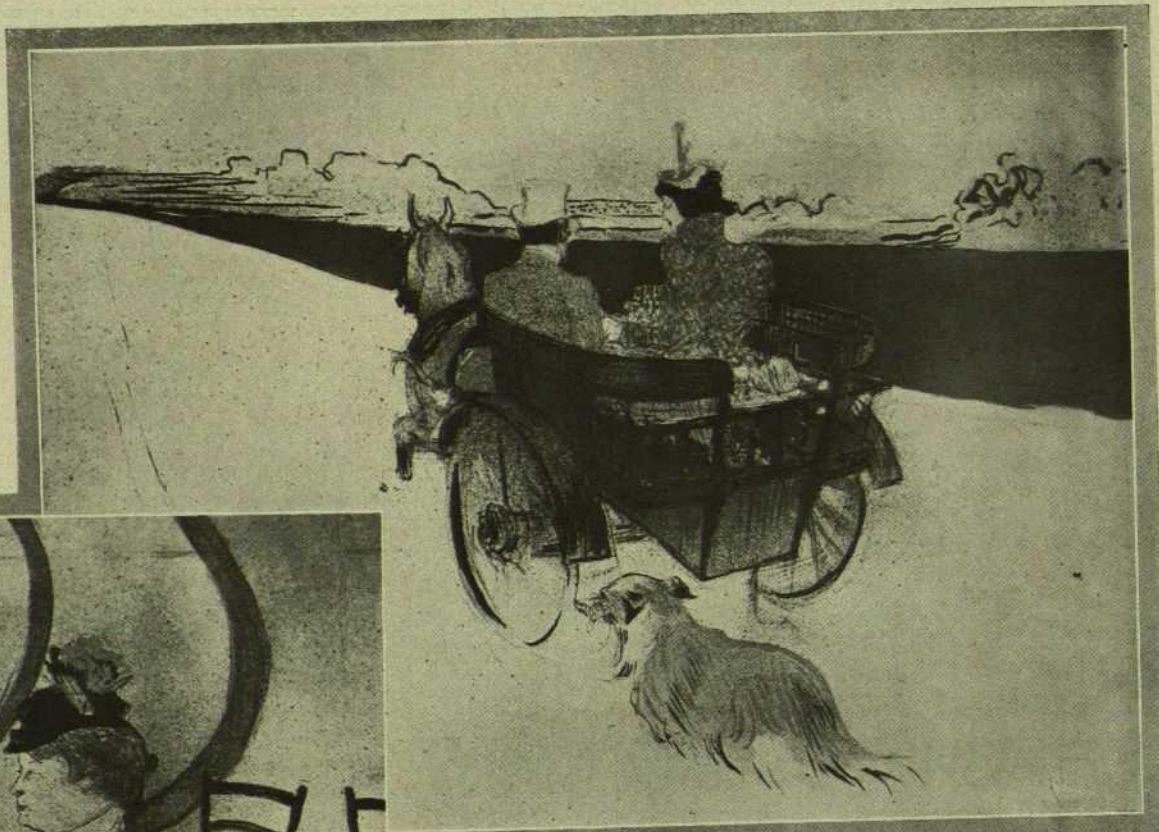
*siguin en flor, per tu, totes les vies;
sigui ton pas en el dolor ben breu;
sigui sollat el joc etern dels dies
per la gràcia lleugera de ton peu.*

JOSEP M. CASAS DE MULLER

PARÍS HA ORGANITZAT UNA EXPOSICIÓ DE PINTURES I DIBUIXOS DE TOULOUSE-LAUTREC

*Excursió campes-
tre, dibuix de
Toulouse-Lautrec*

«La llotja». Un cop més el gran pintor tracta aquí aquest tema que li és particularment car

Dos tipus del «Moulin Rouge» on Toulouse-Lautrec trobà nombrosos models i suggestions

TOULOUSE-LAUTREC

AQUEST nom tan francès! El Migdia i el Nord s'hi barregen. Hom diria que aquests dos cognoms simbolitzen la unitat francesa; i la simbolitzarien en allò més pregon que hi ha en la cultura de la França culminantment unificada: la pintura. Diem culminantment unificada perquè l'època en la qual Toulouse-Lautrec visqué sembla haver estat la més sutilment i més arreladament francesa de la història de França; també perquè després d'aquell esplendent esclat d'unitarisme, després d'aquell apoteosi de la unitat francesa és d'esperar que començà la davallada cap a la disgregació, davallada de l'unitarisme que serà segurament, per un altre cantó, una nova i més gloriosa ascensió.

Henri-Marie-Raymond de Toulouse-Lautrec representa, doncs, més que cap altre francès, el París en el cim de son apogeu. En repassar l'obra d'aquest extraordinari pintor hom reviu tota l'espiritualitat, la sensualitat, la finor, la intel·ligència, la sensibilitat francesa moderna; també aquella punta de podridura decadent que salpica l'epidermis de totes les apoteosis socials. I l'art d'aquest alcaloide de parisenc és tan perforantment explorador, tan penetrant, que les gèneres joves i les que vindran immediatament, aquelles que no visqueren l'estil Sadí-Carnot, que no oloren el perfum del *fin de siècle* parisenc, també podran probablement revivre poc o molt aquells moments de mòrbida i capitosa plenitud, aquella hora de florida del colonialisme francès, de triomf de l'impressionisme, de cancel·lació de la *débâcle*, de Pasteur i Claude Bernard, de Ravachol i Zola, de Sara Bernhard i Coquelin, dels Goncourts i del Simbolisme, del Japonisme i el Modernisme, de Montmartre i els *chansonniers*, de La-Salette i Lourdes, de les mànegues de pernil i del *grand-écart*, de Panamà i Boulanger, de les exposicions universals de 1889 i 1900.

Era un moment perfumat d'absenta i de toaleta femenina; era una època de color de música gairebé militar: la cançó de *La Madelon* decorava els capells amples i fugitius de totes les franceses i tothom se sabia de cor les novel·les i contes que havia d'escriure Anatole France. Els rius i canals, els prats i boscatges del *beau pays de France* s'havien adherit a Claudi Monet i a Sisley; Mallol i Dranem cantaven la Marsellesa entre atronadores ovacions, i Víctor Hugo moria de vell. Des del cim dels bicicles mil generacions contemplaven la pau bismarkiana, i les divetes cantaven el gran descobriment d'Orsini dintre les cotilles ardents i apassionades.

Toulouse-Lautrec pintava tot això: tant el perfum com la forma. Toulouse-Lautrec era un nan esguerrat, sàtir dessarrit i grotesc, darrer plançó d'una família noble, natural d'Albi;

era per aquella generació ultrafrancesa com l'àngel del Juí. Ell semblava haver estat designat per la Providència per a jutjar aquella època i deixar-nos-en un veredicté justíssim. A tal fi els déus atorgaren a Toulouse-Lautrec un gran talent, una prodigiosa sensibilitat i una sensualitat il·limitada. Però a fi de què la passió no li fes perdre el coneixement, i per tant la seva missió sobrehumana no podés ésser-ne obstaculitzada, la Providència negà a Toulouse-Lautrec una bellesa i una salut aptes als esgarriaments. Toulouse-Lautrec amà follament les dones però les dones repugnaven Toulouse-Lautrec. El gran artista amava l'alcohol en deliri, però l'alcohol el recloïa en una casa de salut i el matava en plena joventut. Toulouse-Lautrec es dalia pels esports però no en podia practicar cap. En canvi la seva passió pel dibuix i la pintura podé satisfer-la a desdir. En aquesta activitat no parava de produir. Per això, a desgrat de la seva vida tan curta, podé enllestir un juí crític del París contemporani seu, prou reeixit per a què els déus li en sentissin grat i el proclamessin cap de l'escola de pintura idealista.

I, en efecte, Toulouse-Lautrec ha d'ésser tingut per capità de la tropa de pintors idealistes que culmina amb el superrealisme més exorbitant. El darrer rebrot dels Toulouse-Lautrec fou

deixeble de Degas i d'aquest mestre aprengué l'art nou de compondre, els atreviments de les composicions extremorientals que aleshores les estampes japoneses ens revelaven i que, per estranyes que ens semblessin als descendents dels Carracci i de l'*Académie Royale*, eren situacions copsades en la mateixa realitat. Tant era així, que aviat ens adonàrem que justament la manera acadèmica de compondre, i que tots teníem per realista, ens apareixia des d'aquell moment com un composicionisme admirablement artificios. Degas afegí a aquesta revisió composicionista un sentiment de la deformació dels cossos que era una certesa, una llei natural en l'impressionisme, ço és, una altra realitat filla de l'observació. Toulouse-Lautrec anà més enllà en el camí de la deformació, per manera que a la deformació realista afegí la idealista: cregué poder expressar situacions psicològiques alhora que les objectives per mitjà d'aquestes deformacions, adés bo i exagerant gestos, colors i formes, adés estafant-los o estilitzant-los segons correspondències, o equivalències mentals o psíquiques que ell imaginava en el comú de la gent; ço que algunes vegades trobava confirmació en l'admiració i l'èxit del comú dels *connaisseurs*, i altres vegades no. Aquestes disconformitats augmenten amb els anys. Els contemporanis de Toulouse-Lautrec entenien més que la gent que ara vesteix calces amples el seu lèxic deformador. Nosaltres mateixos ens sentíem més equivalències d'aquest simbolisme pictòric durant el regnat de Fèlix Faure que durant el de Mussolini...

L'èxit del simbolisme de Toulouse-Lautrec engrescà a Gauguin, qui, naturalment, exagerà més la virtut de les equivalències. L'èxit de Gauguin engrescà el Fauvisme de Picasso i Matisse i desvià el Cubisme, que era una escola que volia partir del deformisme realista de Cézanne, cap a un idealisme molt més esbojerrat i apictòric. D'ací al Dadaisme i al Superrealisme només hi havia que una petita passa a donar, la qual els pintors de cames i de braços curts poderen efectuar sense esforços gaire titànics.

Toulouse-Lautrec no pintà sempre segons aquest deformisme idealista sinó també dintre una estricta objectivitat: dintre aquest gènere produí les obres més sòlides i convincentes—no tant perfumades d'estil Sadí-Carnot, però sí més perfumades d'eternitat.

Sobre Toulouse-Lautrec es podrien dir seixanta o cent coses més, però no les direm ara com ara perquè sentim que ja havem abusat del lector en prendre tant d'espai d'aquestes gaies pàgines sempre primaverals.

JOAN SACS

Jockey encaminant-se a la ratlla de sortida

Roma. — Fontana a l'entrada del Museu de la Vil·la Borghese

L'ESCULTURA EN ELS JARDINS

VORA LES MERAVELLES DE LA VEGETACIÓ DISCIPLINADA PEL JARDINER FA DE BON VEURE EL MARBRE ANIMAT PER L'ARTISTA

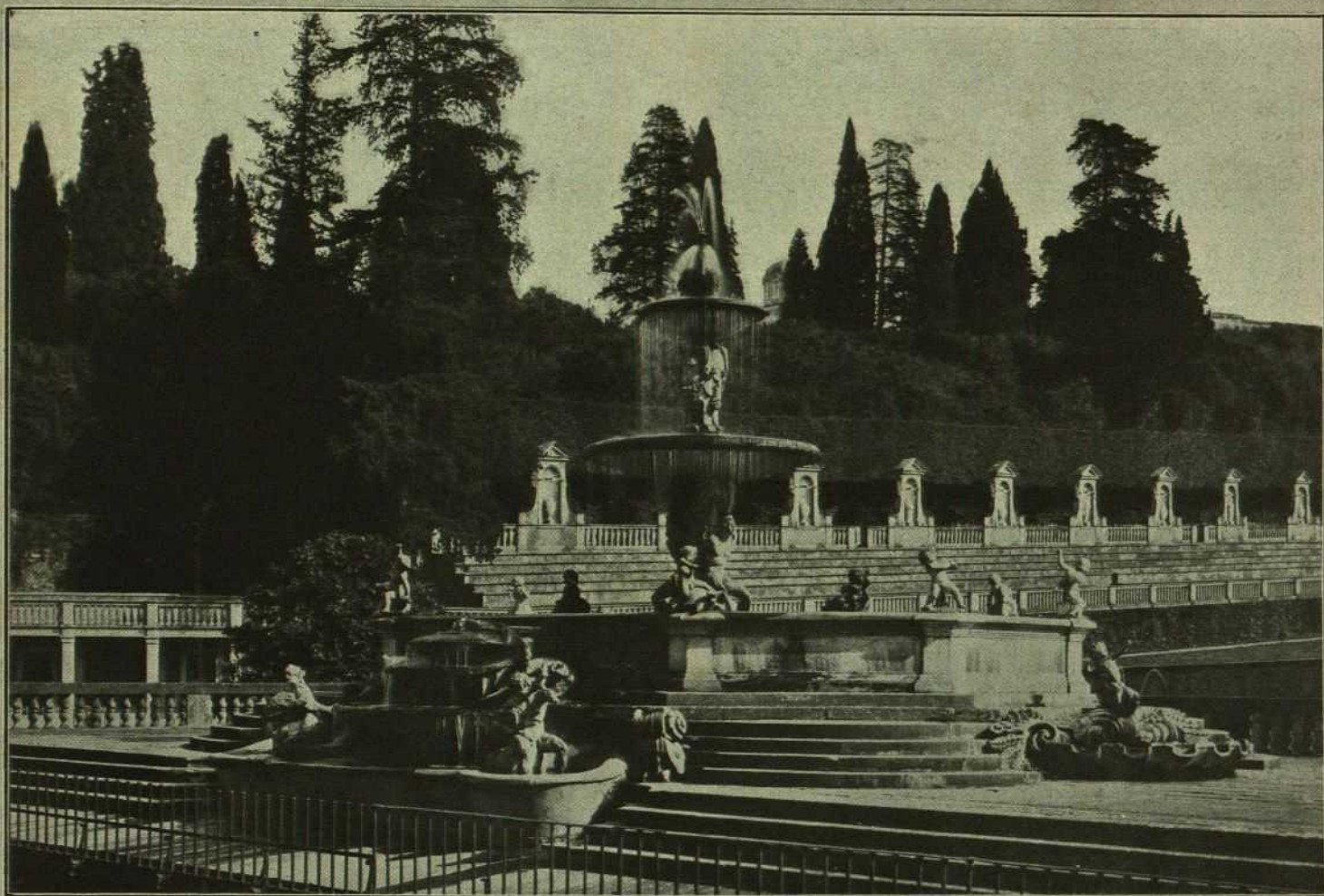
L'amic i mestre Flama des de la Gaseteta de les Arts es queixava de la manca d'escultures en els nostres parcs públics i jardins particulars en ocasió d'haver-se constituït una societat d'escultors a la nostra ciutat.

No és pas per culpa de nosaltres, els jardiniers, que als jardins hi manquen estàtues. Particularment no recordo que hagi sortit cap projecte de les meves mans que conscient o inconscientment l'escultura no hi hagi tingut lloc reservat; un acabament de camí, uns fons de jardí, el centre d'un parterre, les cantonades d'un estanyol, els pilars d'una escala, el llarg d'una avinguda de parets

verdes, i crec el mateix ha succeït als meus amics, mes això com dic en els projectes; ai! però, que dels projectes l'interessant és l'execució, i quan aquesta arriba, mana qui paga i, és trist dir-ho, l'escultura que és quasi sempre el més car del jardí, sovint és la sacrificada. De vegades per això, és millor la supressió, car són molts els que manquen de gust per escollir el tipus d'escultura que s'escava a cada lloc i ocasió i ni tan sols troben el cost de les matèries nobles, bronze, pedra, marbre o terra cuita, i creuen fer quelcom posant unes estàtues o uns gerros de pedra artificial o de ciment horrible.

El millor és fer per cada lloc l'escultura apropiada, però uns tipus ben reeixits poden tenir aplicació a diferents jardins i és per això que havem aconsellat i aconsellem als nostres amics els escultors, que facin models per a reproduir en bronze i terra cuita, i l'art i la utilitat quedaran ben servits i això no serà destorb perquè els que poden encarregar les estàtues de pedra o de marbre pel seu jardí senyorial.

Quan fórem de retorn d'estudiar els jardins de França amb els exemples dels jardins de Versailles, Chantilly, Saint Cloud i Compiègne, plens d'escultures, sinó totes perfectes en el sentit més

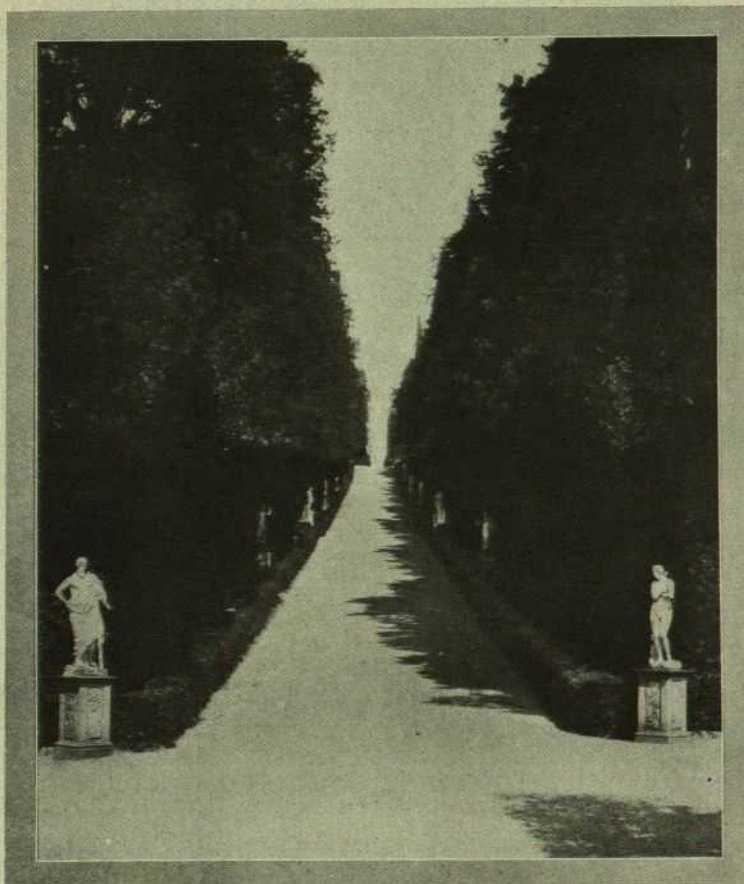

Florència. — L'amfiteatre en els jardins de Bóboli

estricte de l'art pur, sempre donant la nota decorativa escaient i desitjada, ja no poguérem aguantar-nos i tinguérem de fer veure la tristesa d'alguns llocs del Parc de Montjuïc mancat d'escultures i amb la majoria dels elements decoratius fets de pedra artificial i adotzenats.

Ara tenim encara fresc el record dels bells i magnífics jardins d'Itàlia. Quina abundor d'escultures!

En alguns jardins, els de Vila Albani, per exemple, potser massa i tot, car l'abundor en alguns llocs arriba a donar-vos la sensació que esteu dins un museu d'escultura a l'aire lliure, mes us trobeu també amb la ponderació dels jardins de Bóboli i els magnífics de la Vil·la Pamphila Dòria, de Roma, on l'escultura i els elements decoratius hi són posats amb una discreció, justesa i finor de les

Vial dels xiprers en els jardins de Bóboli

que sols és capaç un veritable artista.

És cert també que a Itàlia és factible ésser pròdig en la col·locació d'escultures en els jardins, car tenen l'heretatge dels grecs, de l'antiga Roma i del Renaixement, i només escampant les deixalles poden fer bon paper, més jo crec que entre l'abundor dels jardins Francesos i Italians i la pobresa dels nostres, hi ha un terme mig ben simpàtic que si teníem la sort i el bon gust d'assolir, l'art de la terra i els nostres escultors ens ho agraïrien.

Estarem ben satisfets si els exemples que publiquem tenen la virtut de desvetllar l'amor a l'escultura dels fel·ços mortals que tenen jardí, i refrescar la memòria dels que tenen a les mans llurs l'embelliment dels jardins de la ciutat.

ARTUR RIGOL

Glòria Swanson, la gran artista de la «Paramount», té, afortunadament, la corda còmica no menys ferma i brillant que la corda tràgica. De més a més, és marquesa; s'ha casat amb un noble francès de la més vella nissaga.

Pola Negri, la polonesa, és una de les figures més inquietes i garlaires de la pantalla. Ara acaba de casar-se amb un príncep rus, si fa no fa aconsoada de la mort de Rudy (Valentino). Treballa actualment a la «Paramount».

Louise Brooks, ara com ara és una artista d'una bellesa perfecta. Té un bell esdevenidor. Les darre-

res pel·lícules en què ha treballat demostren que també és dotada d'intel·ligència i de sentiments.

El cinema que ha desballestat el món de l'espectacle va camí de capgirar moltes altres coses...

CINEMA PUR

El nostre col·laborador recull en aquest article les darreres tendències de la cinematografia.

De la mateixa manera que, dins el clos de les arts plàstiques, l'esforç dels millors tendeix a presentar l'essencial orfe d'enfarfec, despulat d'anècdota, desposseït de superflu, i que una selecció intenta la realització de la pintura pura, de l'arquitectura pura, de l'escultura pura; dins el clos de la cinematografia, uns quants esperits inquiets han fet algunes temptatives de realització del cinema pur.

En efecte: de la mateixa manera que, modernament, la pintura vol posar únicament en joc els elements que li són més propis i tendeix apassionadament a fer una pintura que no sigui un retrat, ni un bodegó, ni un paisatge, sinó una pintura, i això per mitjà del sol empleu de formes i colors abstractes (Picasso i els cubistes); de la mateixa manera que l'arquitectura elimina dels elements que posa en obra tot vestigi de superflu, i els redueix a formes primàries purament arquitectòniques (Le Corbusier, Jeanneret, etcètera); de la mateixa manera que l'escultura s'allunya de la representació i no es preocupa d'altra cosa més que dels elements escultòrics purs per excel·lència: la llum i els volums dins l'espai (Jacques Lipchitz, Henri Laurens, etc.); el cinema inicia algunes provatures, encara embrionàries, encaminades vers una producció cinematogràfica pura, la qual, prescindint de l'anècdota i de la descripció, posi únicament en obra els elements més purament fotogrènics, els elements de rendiment fotogrènic més absolut.

Donarem a conèixer, en primer lloc, les idees més interessants dels teoritzadors d'aquest novíssim aspecte que

ha agafat recentment la cinematografia, i passarem després a assenyalar les més importants realitzacions que s'han efectuat dins el camp del cinema pur.

Heu-vos ací, per començar, una definició del cinema que ha fet Fernand Léger, el famós pintor que ha pres part activíssima en la confecció de mants films d'avantguarda: «L'error pictòric és l'assumpte. L'error cinematogràfic és l'argument. Desposseït d'aquest pes negatiu, el cinema pot esdevenir el microscopi gegantí de les coses mai vistes ni ressentides.

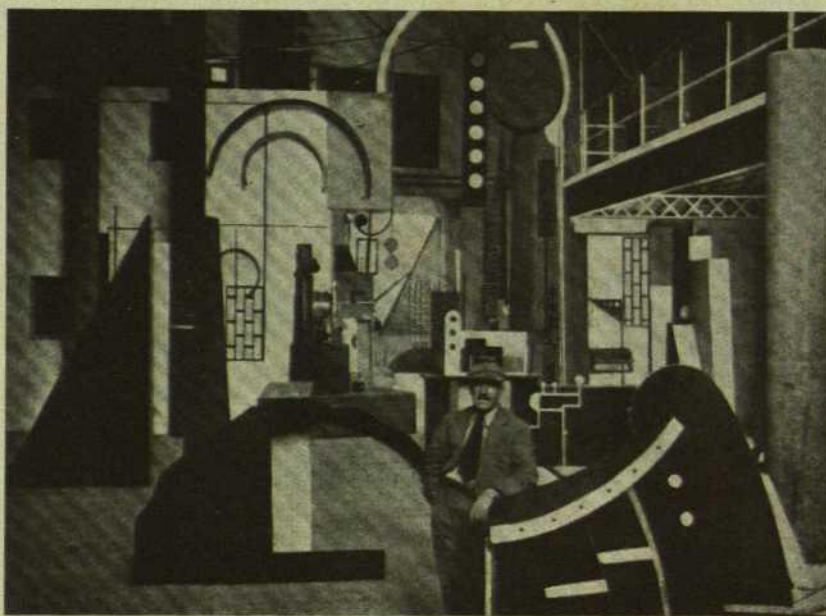
Sostinc que una porta ampliada que es mou lentament (objecte) és més emocionant que la projecció en proporcions reals d'un personatge que la fa moure (assumpte). Tots els valors negatius que enfarfeguen el cinema actual són l'assumpte, la literatura, el sentimentalisme,

en resum: l'estat de competència al teatre.»

Léger no s'ha confinat dins la teoria, sinó que ha envaït els terrenys de la pràctica i ha infantat varis films de gran transcendència. *Le ballet mécanique* és un dels més importants. Charensol, un dels més esforçats pioniers de ço que ell anomena *la imatge* fi en si, i aquell que — tot predicant amb vehemència a favor del film fet per ésser vist i no per ésser contat — s'eleva més vigorosament contra la pel·lícula anecdòtica i descriptiva, que la dèria de narrar unes històries més o menys puerils allunya del fet cinematogràfic integral, ha posat els següents comentaris a la pel·lícula de Fernand Léger susdita: «Léger ha eliminat completament l'assumpte per no ocupar-se més que de la realització visual. Ell ha certament establert un *scenario* molt precís, però que no concerneix més que la successió de les imatges: objectes fixos i animats, màquines, utensilis usuals, formes geomètriques, que es succeïxen segons uns ritmes minuciosament establerts.»

Hom dedueix fàcilment d'aquestes paraules que, segons llurs autors, el cinema ha d'ésser una orquestració de formes eminentment fotogrèniques, triades i seleccionades, no per llur figuració, sinó per llur bellesa fotogràfica; és a dir: una simfonia estrictament visual, com ha dit Germaine Dulac, que impressioni agradablement la nostra retina de la mateixa manera que la simfonia musical opera favorablement damunt les nostres orelles.

Louis Delluc, el malaguanyat cinéaste francès, ja pressentí la importància capital que tenen en cinematografia les propietats fotogrèniques de les coses,

Fernand Léger en el decorat que construí per *L'inhumaine*, film del qual es parla en aquest article

En 1919, en escriure el seu llibre *Cinéma & Cie*, ja es meravellava davant la pel·lícula *L'âme du bronze* d'Henri Roussel, i ja afirmava categòricament que l'actor més emotiu del film no era certament ni un home, ni una dona, sinó una fàbrica, i confessava el prodigiós enlluernament dels seus ulls davant tota aquella xarxa de xemeneies, de ponts, d'antenes, davant totes aquelles formes poderosament i intensament fotogèniques, molt més impressionants que tot el treball dels actors. «Es bell com una pàgina de Verhaeren!» — exclamava, entusiasmat, el famós apòlogista de Xarlot, davant aquella inenarrable fantasia d'acer.

Més tard, en publicar el seu admirable llibre *Photogénie*, Delluc portava més lluny les seves conclusions i posava per damunt de tot les qualitats fotogèniques dels objectes, tot i proclamant les excel·lències del receptor telefònic, de la locomotriu, de la via fèrria, elements, tots ells, essencialment cinematogràfics.

Posteriorment, totes aquestes idees, encara en embrió, en temps de Louis Delluc, han anat estructurant-se i prenent cos, i, recentment, amb ocasió de l'enquesta realitzada per *Les cahiers du mois* amb el nom de *Cinéma*, la quasi totalitat dels consultats ha oposat el cinema cinema, gosaríem a dir, el cinema purament cinematogràfic, al cinema d'expressió que tendeix a una representació perfecta de la realitat sense tenir en compte, moltes vegades, les condicions fotogèniques dels elements que empra, abassegat, com es troba, pel desig d'anècdota i per l'anhel de descripció.

Ja hem vist més amunt algunes de les frases que envià Charensol i la resposta lliurada per Fernand Léger, Marcel L'Herbier, Emile Vuillermoz, Rob Mallet Stevens, André Beucler, Jacques Feyder, i en general tots els pregats de dir llur opinió, exterioritzaren llur parer favorable al cinema pur.

Molt remarcable el treball lliurat per Henri Chomette, realitzador de diversos films completament abstractes: «El cinema no es limita a la manera representativa — diu el creador del film *d'objectes*. Pot crear. Ha creat ja una mena de ritme.

Gràcies a aquest ritme, el cinema pot tirar d'ell mateix una potència nova que, abandonant la lògica dels fets i la realitat dels objectes, engendra un seguit de visions inconegudes. Cinema intrínsec o cinema pur si voleu. Kaleïdoscòp universal, generador de totes les visions mòbils, per què el cinema no pot crear al costat del reialme dels sons, el de la llum, dels ritmes i de les formes?»

Molt significativa també, la resposta lliurada per Germaine Dulac, la famosa directora de films francesa, l'animadora d'*Ames de fous*, de *La fête espagnole*, de *La souriante Mme. Beudet*, de tants i tants films ben reeixits: «El film integral que somniem tant de compondre, és una simfonia visual feta d'imatges ritmades i que sola la sensació d'un artista coordina i projecta sobre la pantalla. Un músic no escriu sempre sota la inspiració d'una sensació. Així mateix, la sensibilitat de l'autor d'una pel·lícula pot expressar-se per una superposició de llum i de moviment, la visió dels quals emocionarà l'ànima de l'espectador.»

Heu-vos ací, doncs, les idees que s'obren pas lentament dins el món cinematogràfic i que els

més intel·ligents homes de cinema internacionals (francesos, principalment) volen oposar a la degeneració creixent de molts films americans, motivada per l'exaltació constant de l'argument en detriment de la fotogènia.

Il·lustrats els nostres lectors sobre la part teòrica de ço que hom ha anomenat unànimement cinema pur, passarem ara en revista els resultats pràctics que hom ha aconseguit.

Els alemanys trencaren el foc amb *El gabinet del Dr. Caligari* que despertà una grossa curiositat en estrenar-se a París i a Nova York, i que aquí, naturalment, passà sense pena ni glòria auriolat pels somriures discrets dels suficients. Aquest film fou el primer a prescindir totalment

Pel·lícula de Man Ray

dels exteriors i fou absolutament realitzat dins l'*studio* amb l'ajuda de decorats apropiats. Aquests decorats, però, no tenien res a veure amb la realitat: ells no es preocupaven de versemblança i no eren formats més que de formes geomètriques simples lògicament agermanades amb el sol objecte de plaure a l'objectiu. Aquest film, que té el gran valor d'haver estat la primera provatura que s'ha realitzat pro-cinema pur, és una obra molt ben resolta i l'únic defecte que hi sabríem veure és el to general de la pel·lícula que té tot aquell aire fantasmagòric i catastròfic tan car a tots els artistes alemanys sense excepció.

Seduïts pels resultats positius de la realització alemanya, els francesos, atents a totes les inquietuds, s'interessaren immediatament pel cinema pur i no tardaren a llençar al mercat *L'inhumaine*, el primer film d'avantguarda francès. Aquesta pel·lícula, que aquí fracassà sorollosament, fou dirigida per Marcel L'Herbier secundat pel pintor Fernand Léger i per Rob Mallet Stevens, arquitecte d'intencions paral·leles a les de Le Corbusier. Si no recordem malament, també intervingué en la decoració Albert Cavalcanti, el realit-

zador de *Rien que les heures*, film que acaba d'ésser presentat a l'*studio* de les *Ursulines* de París. *L'inhumaine* es caracteritza per l'empleu exclusiu en l'arquitectura i en la decoració de formes primàries que es conjuguen harmònicament sense tenir en compte la realitat, i que són emprades exclusivament per llurs propietats fotogèniques. Preferim aquesta pel·lícula al *Gabinet del Dr. Caligari* a desgrat de la lamentable interpretació (considerem els actors francesos físicament i intel·lectualment incapacitats per a la interpretació de films) i a desgrat del to dominant del film d'un futurisme tronat i rebregat.

Trenat el glaç, les manifestacions del cinema pur s'han succeït sense interrupció. Ens manca l'espai per a citar-les totes. Esmentem entre les més importants: *La roue d'Abel Gance*, *Entr'acte* de René Clair i Francis Picabia, *Cœur fidèle* de Jean Epstein, i sobretot *Le ballet mécanique* de Fernand Léger i Dudley Murphy que hem citat més amunt. No hem vist aquest film. De les manifestacions dels que l'han vist, però, deduïm que més que de l'assumpte rudimentari que serveix de pretext, els seus autors s'han preocupat d'establir un ritme d'objectes, de màquines, d'instruments, de formes geomètriques i un sens fi de coses que tendeix a l'estricta satisfacció visual.

En totes les pel·lícules precitades, per bé que relegat completament a segon pla, l'assumpte no ha estat del tot eliminat. Els directors s'han limitat a supeditar-lo a les exigències fotogèniques. Alguns, més exigents, han cregut que aquest assumpte, per bé que reduït a la mínima expressió, posava encara traves a la plena realització de la cinematografia pura i han decidit de foragitar-lo absolutament, bo i donant així naixença a films completament abstractes. L'exemple més frapant d'aquesta tendència és el film *d'objectes* que Henri Chomette realitzà per encàrrec del comte Etienne de Beaumont i que és resumit per aquests mots dels germans Berge, directors dels *Cahiers du mois*: «Supressió absoluta de l'argument, aparicions i transformacions d'objectes il·luminats i

esguardats sota un angle nou, cristallitzacions químiques, moviments ultrarràpids, etc.» A esmentar també *Le retour à la raison* del superrealista Man Ray.

Ens hem limitat fins aquí a fer una informació que hem procurat dotar de claredat i precisió sobre el cinema pur. Hem de confessar, però, que la nostra opinió personal no és pas gaire favorable a tots aquests experiments. No som partidaris de l'abstracció artística total que s'adreça únicament als ulls i que cau dins un fantasiós decorativisme. De la mateixa manera que, en els nostres articles, proclamem la necessitat en pintura d'humanitzar l'absoluta abstracció que n'és la base, creiem que, en cinematografia, cal atorgar una considerable importància a les condicions fotogèniques de l'assumpte, sense, però, menysprear-lo i sobretot sense foragitar-lo del tot. D'altra part, en el nostre precedent article, ja fèiem notar la necessitat de totes les arts, i especialment del cinema, de produir un art universal. I totes aquestes experiències tenen un desagradable tuf de plat per iniciats.

SEBASTIÀ GASCH

IRENE WILLS

Heu's ací una gentilíssima artista anglesa que després d'haver encisat als seus compatriotes amb les seves belles danses i cançons, ha passat el canal de la Mànega i ha fet la conquesta de París.

Fots. Press-Bureau

L'artista Irene Wills posseeix a París un interior refinat i confortable. Com a bona anglesa és una gran amiga dels gats i dels gossos; hom no sap si la seva predilecció ha estat accentuada després que ha conegut la inconstància i crueltat dels homes.

Petits problemes de la urbanització arqueologista

ARA que hom parla tant de reformes urbanes, de destruccions arqueològiques, de consolidació i restauració de monuments, de profanacions arquitectòniques i altres trifulgues adients a l'arquitectura, plau-nos d'enquibir en les enraonies un tema modest, el més humil potser que hom pugui destriar en el ram de l'arqueologia o de la urbanització arqueologista. La matèria d'aquesta prosa serà, doncs, la més pobreta arquitectura dels nostres llogarrets, viles i ciutats.

Tots sabem que en visitar per primera vegada una localitat qualsevulla, per humil que sia, ens hi és grata la sorpresa: trobar-hi quelcom d'insòlit, de característic propi d'aquella localitat, sobretot trobar-hi quelcom que, demés, sigui rar per raó de vellúria, quelcom, en fi, que ens faci reviure això tan preciós que és el temps passat. Hom no cerca pas en tals casos la satisfacció d'un gust reaccionari, res que signifiqui repugnància a la modernitat, ni tampoc una morbosa i vulgar delectació romàntica, sinó quelcom de molt diferent de tot això. Hom desitja poder veure i palpar tot de sobte, amb l'esguard i la consciència lúcides d'aquell qui no està previngut per les obligacions del viure quotidià ni embrutit per una visió massa insistent, un tros del món pretèrit, com més llunyà més colpidor, on tenim les arrels i on les tenen els nostres descendents. Hom anhela satisfer la passió de coneixement tan enllà de l'eternitat com sigui possible, enllà d'aquesta meitat de l'eternitat (si es pot dir) que és el passat. En aquest delit l'amor pel passat pren una coloració igual a l'amor pel venidor.

Aquesta delectança del nostre esperit s'exerceix certament en la contemplació dels palaus, monestirs i catedrals que l'antigor ens ha llegat més o menys escassament. Però la contemplació d'aquests monuments, tan oficials, tan solemnes, gairebé sempre tan poc humans, tan inacessibles per l'enteniment, tan decretadors, tan divins, és una contemplació que té més d'intel·lectual que de cordial: hi admirem, hi estudiem més que no hi sentim; percebem que el príncep hi ha sojornat oficialment o aristocràticament, que les jerarquies hi han maniobrat més que no hi han viscut. Els homes hem estat exclosos dels palaus de la casta aristocràtica i hem estat arrossegats a la catedral de la casta teocràtica, però sols havem viscut en ardència i vibració ancestrals de totes les nostres potències i facul-

tats en les nostres casetes de la gleba i dels municipis migevals, en aquesta arquitectura de comparsa. I en aquests cataus arreglats a tomballons a banda i banda dels carrers tortuosos i estrets, en aquests nius generats de manera vivent i construïts amb pedres d'anhel prometeic i amb morter de voluntat sobrehumana, dintre aquestes cambres irregulars, justes i veritables com totes les catedrals i tots els palaus ple-gats, al dessota d'aquestes teulades del Déu del Cel i de Sant Marc i Santa Creu, sota aquestes golfes de Santa Bàrbara amiga i protectora ha vingut generant-se al través dels segles el nostre món modern fabulosament potent i ambiciós que tan aixemica-des ha de deixar les castes i les bruixeries.

Les casetes velles i confitades de solta han viscut tant i han conservat tanta vida que a hores d'ara tots els embans, bigues i parets estan ja saturats de vida humana, han devingut éssers sensibles de la mateixa sensibilitat dels nostres incomptables avant-passats que hi nasqueren, que s'hi desposaren i que hi moriren per a què les nostres descendències fossin. No les toqueu, no les hi feu mal, perquè mil ais de dolor us ferien la oïda els qui teniu oïda; no llatzeu aquestes humils arquitectures, per res del món! perquè són reliquiariis vius de relíquies sobrevivents; no les mutileu, perquè ningú no pot dir en quina part d'elles resideix la medul·la.

Si aquestes arquitectures les posseïu en agrupament, formant barris o ravalers, tingueu-vos aleshores per afortunats i conserveu amb el major amor i respecte aquests preciosos conjunts; sapiguen o enteneu que allí on han pogut ésser conservats conjunts d'aquesta qualitat és allí on el viatger sentimental o el simple turista troben aquell encís i delectació impreables que omplen les més pregoneres cavernes del nostre sentiment d'humans.

Els pobles més civilitzats d'Europa conserven aquests barris tan rics de color i de significació amb la mateixa devoció que les catedrals, fortaleeses i palaus de l'antigor. Cap excusa de necessitats pràctiques, d'exigències de la vida moderna, cap pretext de l'ávora estultícia de la gent previnguda sol ésser prou considerable per a permetre la demolició de semblants arquitectures, humanes per excel·lència. I esdevé que més aviat els barris moderns es fan enllà i brunzen adalerats al costat de l'ensomni dels barris antics, indrets cada dia més

arqueològics i més poèticament evocadors.

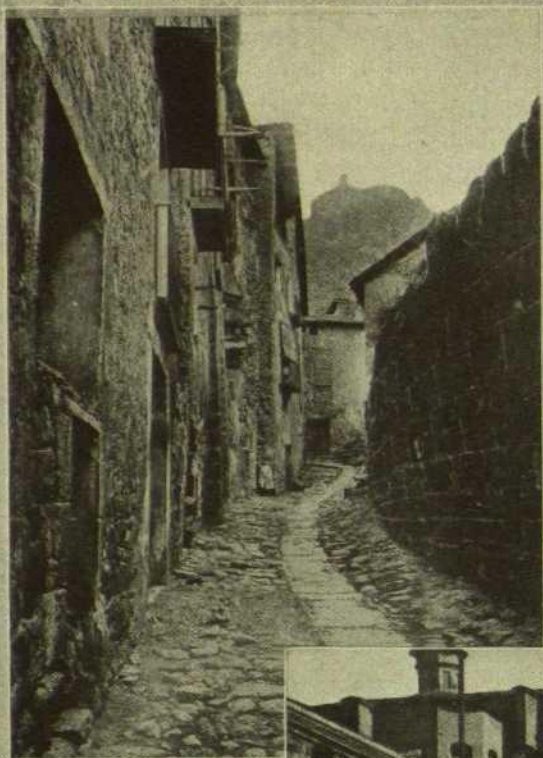
Barcelona tenia barris i recons d'arquitectura plebea i burgesa encisadors, i els tenia a gavadals encara no fa cinquanta anys. La majoria foren destruïts, trinxats i esventats amb una despreocupació i fins amb un contentament que avui ens semblen espantosos, tanta i tan enorme és la degeneració que aquestes voluntàries destruccions revelen. Els pocs humils recons barcelonins del temps antic que encara resten són prou coneguts per a què n'haguem de fer menció. Més aviat ens detindrem avui a considerar els desastres que poden prevenir a fora Barcelona del contagi demolidor, els desastres ignorats que segurament ja n'han pervingut. Només cal agafar les cames i començar a recórrer poblets i llogarrets en cerca d'aquell encís arquitectonista, perquè de seguida veurem que enlloc de les velles casones amades altres horribles fantasies d'arquitectes improvisadors i insensibles han cuitat a prendre llur emplaçament. Les nostres viles i ciutats, els llogarrets i caserius estan els uns i els altres completament renovats sense rastre de la bona i suculenta arquitectura, els altres es troben desfigurats o gangrenats per la més àrida poca-solta urbanista o arquitectònica.

Aquestes planyívoles consideracions ens foren suggerides pel que acabem de constatar en la xamosa vila de Valls, vila que vint-i-cinc anys enrera devia ésser encara un verger d'arquitectura menestral, ben madurada i saborosa, i que avui dia es troba força banalitzada per un urbanisme mal orientat. Els homes vells de Valls podrien parlar-nos de les destruccions, mutilacions i desfiguracions que ha sofert llur típica vila. Nosaltres només havem pogut constatar l'erecció del campanar que deshonora la noble arquitectura de l'església de Sant Joan i la destrucció del que restava del call jueu. La reproducció que donem adjuntament és la del tros més típic que encara restava de l'esmentat call, ja molt desfigurat. Pocs mesos enrera aquest recó de pintorescos apuntalaments encara existia; avui ja no existeix. Les cases banals, relativament modernes, del voltant d'aquestes arcades superposades resten intactes; això altre que era antic, d'una tan vivent irregularitat, això que no feia cap nosa ha estat demolit. Els vallencs del nostre temps deuen haver respirat en trobar-se desembussat i regularitzat aquest carreró; els vallencs de l'avenir sospiraran d'enyor

Deixalles
del passat
encara ig-
norades
per la fú-
ria moder-
nitzadora

Girona. — Quarter
de Sant Domènec

Cardona. — Carrer
darrera les muralles

en evocar aquest reconet.

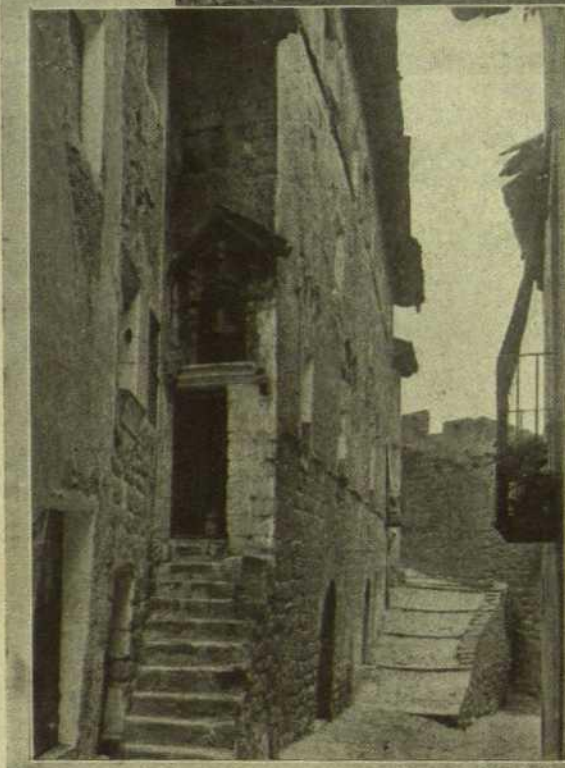
Les demés reproduccions mostren aspectes semblants d'altres viles i viletes catalanes: el call jueu de la reial vila de Montblanc, la més encisera potser de les viles catalanes, un dels conjunts més preats de petita i gran arquitectura arqueològica. Tres aspectes de la vila de Cardona són altres tantes meravelles de medievalisme encara intactes en la vella població amurallada. La ciutat de Girona n'està atapeïda de semblants reconets, i és per això que algú l'ha considerada alhora que la ciutat catalana

Cardona. — Carrer
darrera l'església

més pintoresca, també la més arqueològica. El mateix esdevé a Solsona, vila gairebé tan pintoresca com Montblanc. I què direm de Tamarit i de les viles i ciutats mallorquines, de Tossa i de Lleida, de Prat de Molló i de l'Espluga de Francolí, de Cervera i de Vic, i en fi de les in comptables poblacions catalanes, xiques i grans que encara enclouen molta o poca arquitectura humil del temps antic? Cal pensar en l'immens tresor que representa tot això que avui, com aquell qui diu, no val cap diner, no té valor intrínsec gaire més important que el que pugui

Cardona. — Casa senyorial del segle XIV

Girona. — Carreró de Trastiguera

tenir per a conreus el terreny que ocupa; però que, un cop destruït, agafa un valor impagable, casones que el dia de demà seran arquitectura encara més preada.

Si aquella Mancomunitat tan activa i fecunda a desgrat dels entrebancs que li eren oposats no hagués estat destruïda, podríem tal vegada aventurar la creació d'un servei d'urbanització que actués intel·ligentment al damunt de totes les poblacions catalanes, per tal de conservar-les-hi llur caràcter, per tant de conservar-les-hi, alhora que les grans catedrals i la magna arquitectura civil dels temps passats, la petita arquitectura antiga. Demanaríem que, tant com fos possible els nostres pobles i ciutats no s'examplessin ni es modernitzessin a despesa de l'arquitectura i àdhuc de la topografia arqueològica sinó al marge d'aquestes pedres antigues, salvant a tot cost el màxim que fos permès salvar de tot això tan venerable.

Avui dia que tant treball, tantes angúnies i desfici calen per a salvaguardar els edificis monumentals del nostre passat, podrà semblar pueril aquesta previsió envers

l'arquitectura modestíssima que bastien els antics vilatans. No obstant, una gerència oficial d'aquesta obra de salvació dels infims monuments nostres seria feina relativament planera: una sumària legislació sobre la matèria i un organisme intel·ligent i despert que a tot hora estés amatent a assessorar i guiar els petits municipis en els moments oportuns seria cosa de relativament escassa despesa i de funcionament que aviat devindria senzill i llisquent com un raig d'oli. Una entitat que agrupés els amics dels Monuments Catalans, un acoblament de gent rica i generosa, seria, però, empresa més recomanable, la qual podria emprendre's aquesta feina excelsa. El poble hi col·laboraria segurament amb la seva

petita però múltiple cotització voluntària. Si aquestes entitats nascudes de la iniciativa particular han estat viables i fecundes en terres feliçment governades, on l'Estat treballa constantment i munificentment per a la conservació de tota obra

restaurés els grans monuments del nostre passat, que curés de conservar el caràcter ingènit de les nostres places i carrers, que no descuidés tampoc aquesta humil arquitectura antiga, que pogués també rescatar aquelles obres d'art menaçades d'expatriament, aquest seria aviat un

organisme poderós, respectat, consultat, el més prestigiós de tot Catalunya. Aleshores no podrien produir-se projectes com el de reforma del barri de la Seu de Barcelona, o com el ja realitzat del mirador de la Seu de Palma, ni tantes altres monstruositats que han pogut prosperar per manca d'un contrapès prestigiós. Un organisme així podria probablement controlar la urbanització arqueologista de tot Catalunya sense estrements amb capacitat financiera cada dia creixent, podria emprendre obres de gran volada i podria oferir als nostres museus obres d'art cabdals que ara, i de segles ençà, van desfilant cap a terres estrangeres, on ningú, ni nosaltres, no les reconeixem com a pròpies, com a procedents de Catalunya.

J. S.

Valls. — Arc del carrer dels Jueus

Montblanc. — Antic barri dels Jueus

d'art, per minsa que sigui, on la destrucció no s'ha fet sentir de bon tros com a Catalunya, per què aquí no serien de desitjar? Per què aquí una tal entitat no podria esdevenir així mateix de fecunda? Per què romandriem per durant més temps impassibles davant de la persistent destrucció, mutilació i abandó de les nostres relíquies arqueològiques? Una entitat d'aquest gènere, que consolidés i

La primera exposició organitzada per la novella Associació d'Escultors ha estat una prometedora mostra de puixança i d'originalitat

*Tors esculpit
per Marius
Vives, artista
retornat fa*

*El mestre escultor Enric
Casanovas ha exhibit a-
quest bust on són paleses
la gràcia i la serenitat ca-
racterístiques del seu art*

*Nu en mar-
bre, per l'es-
cultor J. Du-
nyach, una*

*Un bust d'infant que
té una gràcia seriosa
i pensativa, esculpit
per l'artista F. Fou*

*poc de París
on ha acon-
seguit fer-
se remarcar*

*«La meua filla», bust de
l'escultor Viladomat que
en les darreres exposicions
ha demostrat un talent que
s'acosta a la maduresa*

*de les valors
més estima-
bles del nos-
tre art plàstic*

*Baix relleu esculpit per
Granyé, jove artista que
plasma els volums amb
un hieratisme modern*

ELS DARRERS ESDEVENIMENTS SOBRE LES PISTES DE TENNIS

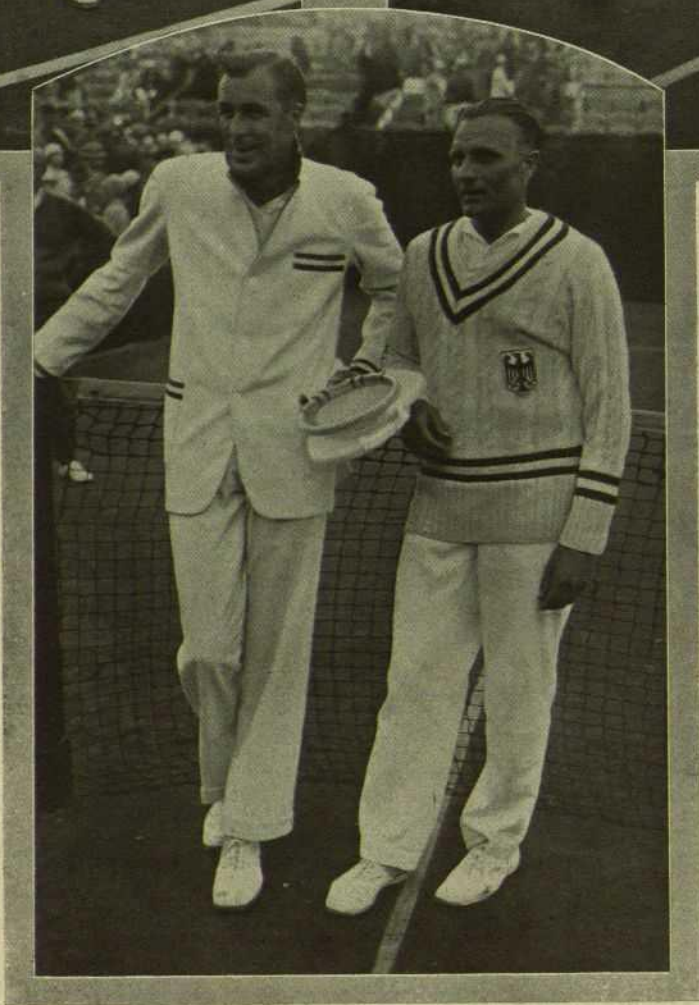

Joanico, el nostre as, va vèncer al jugador representatiu de la Índia, Fyze. Va sucumbir, tanmateix, davant el gran Prasada

El jugador indus Prasada al costat del nostre jugador Flaquer. En el partit descabellat resultà vencedor l'indià, revelant-se una gran raqueta

Les primeres eliminatòries de la «Copa Davis» han estat interessantíssimes, però gens favorables. Els nostres jugadors, tot i haver-se presentat en una forma bona, sinó excel·lent, han estat batuts

William T. Tilden (a l'esquerra) el campió americà que ha vençut a Froitzheim (a la dreta) en el concurs internacional celebrat adés a Berlín

El concurs internacional de Berlín, seguit amb passió per una multitud que cercaríem debades en les nostres pistes, ha servit per afirmar de bell nou el mestratge meravel·lós del gran Tilden

LA CONFIDÈNCIA

Diàleg entre Agnès, de 32 anys, d'una intensa i continguda melangia, i la seva cosina Rosaura, de 20 anys, enraonadora i bellugadissa. Cambra de cosir d'una casa menestral. Cap al tard d'un diumenge d'hivern.

AGNÈS. *(Que ve d'acomiar la seva mare.)*—Ves... I amb aquest fred que fa, voler anar a les quaranta hores. Tanmateix, en fa un xic massa, la mama!

ROSAURA.—I deixa-la fer, a la tieta. Si ni menys se n'adona del temps! És tan devota!

(S'asseuen i es posen a cosir.)

A.—Ben diferent de nosaltres, cosineta! La fe va perdent-se; ni l'exemple de la meva mare ja no em diu res, si no és admiració...

R.—Bé..., em sembla que exageres! Com que nosaltres vivim al nostre temps, voltades de tants encisos, ens fa l'efecte que som molt diferents dels nostres pares. I, mira! Avui mateix, tarda de diumenge: teatres, cinemes, visiteigs..., qui sap els motius que ens conviden a sortir, i, no obstant, ens hem quedat a caseta! Ja veus que els nostres cabells a la garçon no volen dir tantes coses... *(transició.)*

A.—Vols dir que no t'avorreixes, Rosaura?

R.—Avorrir-me al costat teu? I ara! Altrament, fóra contradir-me: ja saps amb quin daler espero que la mama em contesti, permetent-me estar vora teu una altra mesada...

A.—Sí, ja ho sé... Però més aviat crec que ho has fet per afalagar-me... Tu prou que t'esforces a eixorir-me!

R.—Doncs, t'he trobat la mateixa de les altres vegades... Una mica retreta, sempre ho has estat.

A.—I com ets pietosa, Rosaura. Una mica retreta, m'has dit?... Eixuta, eixuta del tot, digues!

R.—No tant; ets massa exigent amb tu mateixa.

A.—Això és mal de vella, ho veus?

R.—Ai, sí, correu-hi tots... *(burleta.)* La barba li toca el nas... senyora àvia!

A.—*(Reaccionant.)* Però t'enganyes, que molt sovint el cor se'm posa a batre amb una força estranya i tota jo em sento trasbalsada com si fos al llindar d'una vida nova que... *(perd el curs de les idees i es queda mirant vagorosament.)*

R.—*(Amorosa.)* Digues, digues..., era tan bonic el que anaves dient..., continua, cosineta!

A.—No... te'n riuries. Il·lusions meves, saps? Cabòries de noia que ja ha depassat el Cap de Bona Esperança...

R.—Ai, ai! Tu t'has repensat! M'anaves a dir alguna cosa i receles. Desconfiada! Au, si no m'ho dius, renyides per sempre més! *(S'aixeca i es gira, amb les espatlles arronçades, de cara a la paret.)*

A.—Tonta! Vina aquí... Si ho feia per fer-te frissar. Precisament, avui, vols que calli? Avui, que l'hora convidava a fer confidències. Tarda de pluja, intimitat...

R.—*(Seient prop d'ella.)* Oh, sí! No trobes que amb una tarda així, les ànimes s'acosten amb més dolcesa, i les paraules que dicta el sentiment flueixen sense esforç?

A.—*(Com ensomniada.)* Si jo sabés dir-t'ho... *(Sospira.)*

R.—*(Vivament.)* Tu estàs enamorada! I de valent que n'estàs! Diga'm, diga'm, qui és ell, el conec jo, li he parlat algun cop, és d'aquí, és de fora, alt, baix, ros, bru, callat, enraonador?... *(Li agafa les mans.)* Contesta'm!

A.—Però si m'has deixat aclaparada amb aquest xàfec de preguntes!

R.—Ho veus com ho he endevinat! I... com es diu, el teu cavaller? *(Acaronant-la.)*

A.—No, no cal que ho preguntis. *(Com despertant d'un somni.)* Escol-

ta'm: Tu saps bé prou qui és la nostra veïna. Una santa dona, la senyora Marieta! Als dos anys de casada, el seu marit, que era maquinista naval, morí en un naufragi. Va restar gairebé sola en el món amb un fillet als braços. Jo aleshores tenia set anys. I, mira, a pesar del temps que fa de tot això, sempre recordaré com es besaren la meva mare i ella, germanes en el dolor. Perquè jo tampoc ja no en tenia, de pare... Aleshores la nostra amistat esdevingué íntima. Per un impuls inexplicable, vaig deixar les nines de banda i tota la meva illusió fou per en Llorençet, el fill de la veïna. Oh, quins temps aquells! El nen, de tant gomboldar-lo jo, em semblava com un germanet caigut del cel. Jo li feia els vestits, l'adormia, reia amb mi, l'aconsolava en els instants de sofriment... I s'anà espigant. I era el nostre afecte, puríssim... Ho pots ben creure, Rosaura. Sinó que... els dies no havien passat en va i cada un d'ells fou com una anella més de la cadena invisible que ens anava lligant. Aquell afecte... *(Reposant-se.)* Però, per què contar-te aquestes fantasies!... Jo sis anys més que ell i creure'm amb el dret de lligar-m'hi... No trobes que és absurd, si sempre ens havíem estimat només que com a germans?

R.—*(Interessant-s'hi visiblement.)* Què t'haig de dir jo! Sé tan poc d'aquestes coses!... I digues: què va succeir, més endavant?

A.—Res i tot.

R.—Si no t'expliques...

A.—Veuràs... En Llorençet era un noi encara quan va rebre una oferta d'un oncle seu de Buenos Aires per si hi volia anar... Ell no s'hi va pensar gaire. La seva mare s'hi resistí una pila de

(segueix a la pàgina 193)

La nostra època—no en dubteu—ha vist com la moda s'elevava a la categoria de bella art. No és pas cap cosa extraordinària ni desenraonada que el Govern francès condecori amb la Legió d'Honor als capitosos d'aquest art gentil en què encara París és el patró insubstituït

Vestit de vespre en puntes argent i albergínia, pintura fosforescent. (Melnotte Simoni)

Fots. Press-Bureau

«Zenit», vestit de ball o teatre, en crespó rosa brodat de palletes blanques i argent sobre negre. (Denise May)

Bonik vestit per al vespre en georgette blanc, brodat de strass, sobre fons de lamé argentat

L'art del modista contemporani és superior al de les èpoques passades per la bellesa dels resultats que obté i per la simplicitat aparent amb què tot sovint sap obtenir-los. El luxe, àdhuc en els casos més escandalosos, sol conservar quelcom d'aeri i d'ingràvid que no tenia en els segles pretèrits

LA MODA D'ESTIU ENS FA LES SEVES ÚLTIMES CONFIDÈNCIES

ALGUNES CARACTERÍSTIQUES DE LA MODA ACTUAL PER AL VESPRE:

Brodats sobre els costats.—Faldilla ampla, més llarga de darrera que de davant.—Escot poc accentuat a davant i interminable a darrera.—Capa lleugera per al vespre

Conjunt de crespó marroquí negre. Puntetes i motius de roses aplicats al cos. Dos volants plegats a la faldilla

Vestit en musselina «champagne», acompanyat d'una bonica capa del mateix teixit

Vestit de crespó «georgette» negre. Brodat de perles sobre fons rosa al voltant de l'escot així com al capdavant de la faldilla

Vestit de tarda. «Bole-ro» i faldilla de crespó de xina estampat, muntat damunt d'un cos blau

AL MARGE DE LA CRÍTICA

«Hermann i Dorotea», gran plafó decoriu pintat per Ferran Callicó i destinat al menjador del Sr. Tomàs Rosés. Reprodueix, inspirant-se en el célebre poema de Goethe, l'encontre dels protagonistes

Ferran Callicó té 23 anys. Només? Només! És sense discussió el cas de precocitat més gros que es registra en la pintura catalana del Noucents. No pretenem pas afirmar que el seu art sigui perfecte, ni que hagi tan sols arribat a un estadi de maduresa interna. Però, sens dubte, en l'hostilitat que en un sector artístic de Barcelona desvetllen els seus dibuixos i la seva pintura, hi ha alguna cosa més que el senyalament dels defectes i falles inherents a una obra juvenil. Al meu entendre, hi ha, latent, una hostilitat a les qualitats que ja posseeix i a les que aspira a posseir.

Hom es neguiteja de veure que dibuixa massa bé. Hom s'inquieta de comprovar que la molla de la seva paciència aconsegueix una tensió inusitada en l'art contemporani. A què treu cap aquest afany d'acabar les coses? Aquesta anacrònica ambició de dir-ho tot, fil per randa, minuciosament, implacablement?

«Le génie c'est une longue patience», és l'axioma, implícit, en l'art de Ferran Callicó. I com que aquest axioma, de regust terriblement classicista, ha estat arreconat per les darreres generacions, hi ha en alguns *amateurs* una reacció hostil, gairebé inevitable.

Es tracta d'una reacció justa? Ai, Déu meu! A penes hem posat quatre preguntes ens trobem en l'alta mar del problema estètic on la majoria dels crítics naufraguen o bé floten penosament agafats a un fustot infecte. No ens hi aventurem. Llencem hipòtesis de la vora estant.

L'ideal de l'art és de donar un màxim d'emoció amb un mínim d'elements? Pràcticament bé m'inclino a creure-ho. Però no rebutjo la possibilitat que aquesta llei econòmica no tingui un lligam gaire ferm amb l'estètica. El màxim d'emoció, sigui aconseguit amb una pinzellada o amb dues, sempre es el mateix màxim d'emoció. El bon espectador, almenys conscientment, no es preocupa de com és obtingut el resultat: el copsa, l'assaboreix i prou.

S'assemblen o no s'assemblen a llurs models els retrats de Ferran Callicó? El factor semblança és ben apreciable en els retrats. Però no crec que sigui essencial al seu valor estètic ni a l'assoliment d'aquesta qualitat indefinible que els romàntics gosen anomenar «vida» amb un atreviment adorable. De la majoria dels grans retrats antics, no podem pas precisar en quina mesura s'assemblen als originals puix que no els hem conegut. El testimoni dels contemporanis, quan n'hi ha, cal que sigui pres amb molta cautela. Notem com és sospitosa la coincidència de molts *amateurs* a preferir entre els dibuixos de Callicó, el retrat de Chesterton a tots els altres. La majoria, tanmateix, no ha vist mai Chesterton o l'ha vist d'esquitllentes a la Rambla o a Sitges.

Caldrà esperar que tots els models de Callicó siguin morts i enterrats per què els dibuixos comencin a ésser jutjats des d'un punt de vista purament artístic?

Seria deplorable; sobretot, per als models en qüestió.

MYSELF

LLETRA DE PARÍS

(continuació de la pàgina 171)

ple, resulta un estudi ingràvid, de color felicíssim.

Quan un hom sap que s'ha de submergir en la pintura oficial del Gran Saló, aquestes provatures d'un artista jove alegren els ulls.

..

Car nosaltres no ens regirem pas contra l'art tradicional que evoluciona vers el classicisme o cura de conservar-lo, sinó a la fórmula rebregada d'un art cristal·litzat.

La millor cosa a oposar a aquesta darrera tendència, és la darrera novel·la del mestre Paul Bourget: «Nos actes nous suivent», de l'editor Plin.

L'individualisme que ja no ens fa caminar simplement perquè ja l'hem gairebé assolit, pel nostre compte i risc d'altra banda, no impideix, però, certes reaparicions brusques i dramàtiques de la consciència col·lectiva.

Aquest és el cas ben curiós i ben commovedor que ha estudiat el més conscient dels mestres novel·listes: Paul Bourget.

Un fill que descobreix, després de la mort del seu pare, un crim que aquest havia comès, deu, en consciència prendre el determini de reparar els danys causats pel crim?

Paul Bourget oposa el medi dels comunistes de 1871 i dels comunistes del 1914 que sols s'anomenaven revolucionaris. Un drama, doncs; element rar en l'obra d'un novel·lista modern. I l'interès, tractant-se de Paul Bourget, no cal dir que no falla mai.

Aquest drama apassionat escrit en un estil fort, clar, sense recargolaments ni vegetacions d'idees parasitàries, ens fa retrobar verament el seny de l'art clàssic, cosa que s'escau tan lluny de l'academisme petrificat com del modernisme eixelebrat.

LA CONFIDÈNCIA

(continuació de la pàgina 189)

temps. L'oncle insistia. Era un home ric, amb molts negocis en marxa... Tot un bell esdevenidor. El cas és que en

Llorençet partí cap a l'Amèrica... Si tu sabessis amb quina emoció va abraçar-me en anar-se'n! Recordo que va dir-me: Agnès, dues dones hi ha al món que duré sempre al pensament: la meua mare i tu. I pesi al seu gran domini, se li veia que plorava per dintre.

R.—I has anat sabent noves d'ell?

A.—Pel meu sant mai no s'oblida d'escriure'm, i no es descuida tampoc mai de posar una postdata per a mi en les cartes a la seva mare... (Pausa.) De vegades penso: haurà canviat? tindrà el somriure de sempre i aquell parlar que, de me-

QUATRENES D'HIVERN

...

*Foia present, que havíem dit demà:
L'alada esgarripança de l'albada
deixa la meravella esbatanada
del fred immòbil, bondados i clar.*

*El cor diria que ja sap volar
i l'impetu del cos sent la volada;
però, damunt del cor, pesa l'alada
prometença immortal del més enllà.*

J. M. LÓPEZ-PICÓ

nut, ja guanyava el cor dels altres? Han passat deu anys de la seva partida. Per un home a la flor de la joventut poden dir tantes coses aquests deu anys d'absència!

R.—(Intrigada.) I mai, en les cartes que parla de tu, no ha donat a entendre res del que tu et penses...?

A.—(Sorpresada.) Del que jo penso?

R.—(Fitant-li els ulls.) Sí, Agnès.

A.—Amb totes les lletres, és clar que no... Però aquesta persistència seva en recordar-me bé em dona motiu a esperar!

R.—De vegades el cor s'equivoca...

A.—(Apassionada.) Oh, no! Ell no hauria dit en la seva darrera carta el que diu... Tu ja saps que ara ja està de retorn.

R.—...I en la carta et diu... (anhelant).

A.—Que m'ha enyorat sempre i que

vol tornar a recordar amb mi aquells dies de la nostra infantesa.

R.—Ah! (Com si es tragués una nosa de sobre. Pausa.) ...I quan arribarà en en Llorenç?

A.—(Una mica inquieta pel to de la pregunta.) Del cert no ho sé... Em sembla d'aquí vuit dies.

R.—D'aquí vuit dies. Així encara hi seré temps a conèixe'l! Quina alegria em dónes, cosineta estimada! (Es posa a picar de mans, contentíssima. Agnès se la queda mirant amb una intensa pal·lidesa. Amb això, sona un timbre.)

R.—(Ràpida.) Vols-t'hi jugar que és el carter? (Fuig com una daina.)

A.—(Turmentada per un dubte.) No, no és possible... Jo no me la mereixo aquesta dissort... (Somriu.) Gelosa ja, tan aviat?

R.—(Retornant, sorollosa.) Visca, visca!... Carta de la mama! Em dóna el permís... Una mesada més amb tu. I que és bona la mama, no trobes?... I que contenta que estic! I tu...

A.—(Fredament.) Jo també, que no ho veus?

R.—Ai, ai! Quins posats més estranys que em fas... Que t'he fet enfadar? Digues...!

A.—(Nerviosa.) Mira. Et prego que em deixis un moment sola. Podries contestar la teua mare, mentrestant... La migranya, altra volta... Fa aquest temps!

R.—(Consirosa.) Bé... bé: me'n vaig a dintre. Però...

A.—Què vols (neguitosa).

R.—Que em besis abans.

A.—Té. (Es besen. Agnès d'esma i Rosaura amb efusió.)

R.—Vinc de seguida...

A.—(Girant-se a una estampa de la Moreneta.) Verge Santa! Li he obert els ulls! Deu anys esperant. Ella me'l prendrà! Oh sí, me'l prendrà!, que en tinc com un presentiment que em glaça. Rosaura és bonica... és més jove... Quina solitud, Verge Santa! (Plora en silenci, mentre a dins es sent Rosaura que ve cantant a mitja veu, joiosament.)

TOMÀS ROIG I LLOP

ES VENEN

en el departament d'Ariège, França, 764 hectàrees de bosc fuster i 5 boniques granges. 32,000 metres cúbics de fusta d'obra; alzines i faigs de més d'un metre de circumferència. 70,000 esters de carreteria, fusta de mines i de calefacció. Explotació fàcil en terreny pla. Estacions a vuit quilòmetres. Fusta molt sana. Preu tot comprès, despeses incloses, 1.500,000 pessetes.

Dirigir-se a COMTE HENRY DE PORTES, Riencos-Ariège (França)

ADOSSAMENTS **DEKOR** D'URALITA

I s o l a n t

I n a l t e r a b l e

I n c o m b u s t i b l e

D e m a n i n c a t à -
l e g i p r e s s u p o s t

A l t a m e n t d e -
c o r a t i u ~ ~

I m i t a c i ó p e r -
f e c t a d e l a f u s t a

M o d e l s n o u s

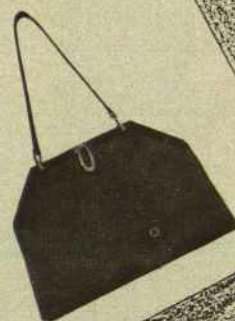
RENAIXEMENT ITALIÀ

URALITA, S. A. - (Sucursal)
PASSEIG DE GRACIA, 90

Venda exclusiva de

Argenteria d'Art, de Georg Jensen (Copenhaguen)
Porcellanes de Copenhaguen
Cristall gravat d'Orrefors (Suècia)

LLORENS

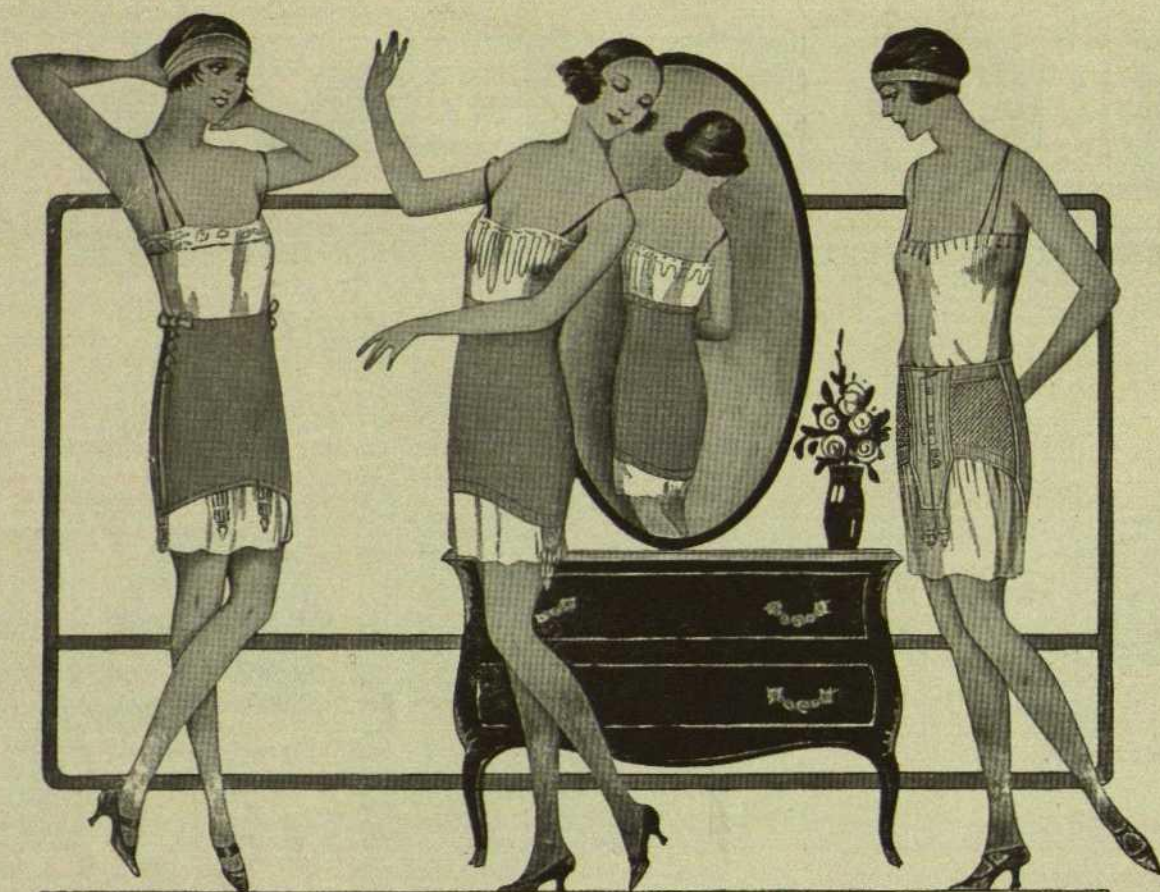

FABRICA DE:
MONEDERS
CARTERES.
MARCS. PE-
TAQVES. VA-
DES. CIGARRE-
RES. CENDRERS
LISENSES.

VALENCIA, 213.

Pells legítimes de: cocodril, llangardaix, boa Phyton, serpent d'aigua, Rússia, senglar, antilops, Veaux morne, ecrasés, foques, etc.

**ULTIMS
MODELS
DE FAIXES
I CINTURES
DE GOMA**

**Corsé
Americano**

C. CARBONELL

**BOQUERIA, 25
BARCELONA**

Maison de Beauté

SALMERON, 247 (Metro Josepets) Tel. 937 6.

Senyores, en interès
de vostès, se les hi
recomana que no
oblidin pas

**MAISON DE
BEAUTÉ**

*L'estil i perfecció de nos-
tres ONDULACIONS
PERMANENT ens ha
creat merescuda fama.
Avui ens plau assabentar
a la distingida clientela
que nostra Directora A.
VINYALS ha retornat de
Paris, d'on ha conseguit
adquirir especialistes Pa-
risencs de renomada
solvència artística.*

J. M. TERRÉS CAMALÓ, S. EN C.

FÀBRICA
DE MIRALLS
VIDRIERES ARTÍSTIQUES

MAGATZEMS
DE VIDRES
CRISTALLS I METALLS

GRAVATS A L'ACID I RETOLS DE CRISTALL
DESPATX: LLÚRIA, 9 (tocant a Plaça Urquinaona) TELÈFON S. P. 1751
MAGATZEMS I FÀBRICA:
VALÈNCIA, 473 al 483 i PADILLA, 223 al 241 (S. M.) TELÈFON S. P. 404
BARCELONA

CONFIDENCIA...

La meva felicitat, simpàti-
ques lectores, la dec a treu-
re'm d'arrel el borrisol
i pèl de la cara, braços i
nuca amb el tan acreditat

DEPILATORI marca BELLEZA. És inofensiu.

PRIMER PREMI A PARÍS
VENDA A PERFUMERIES

Fabricants: ARGENTÉ GERMANS, Badalona

A. BADRINAS

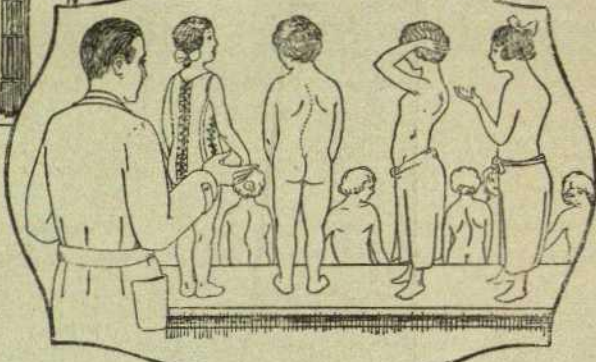
MOBLES MODERNS
INSTAL·LACIONS
COMPLETES

Taller: Neptú, 2, i Dr. Rizal, 36
BARCELONA (G.)

El jardiner corregeix l'arbre
quan és jove
Aquest gravat, so's dona
una simple idea del sistema

NO HO OBLIDEU
RECOMANEU SI S'ESCAU
Cotilleria Especial «LA ESCOCESA»
DEL PROF. F. SERRA CRUSELLA
133, HOSPITAL, 133 - BARCELONA
Correctors per a defectes físics

Models especials per a cada cas

FA pena de veure jovenetes amb l'estigma persistent a l'esquena, que les priva de portar una vida normal, quan amb una cotilla correctora de «LA ESCOCESA», poden anar a la moda.

Aquestes cotilles, per als diferents casos d'escoliosis, produeixen la contracció de la musculatura dorsal, l'eixamplament del tòrax, el desenrotllament normal dels òrgans vitals; l'actitud es transforma en poques setmanes i a la vegada es dissimula i corregeix el defecte.

CUPÓ per a Cotilla correctora de «LA ESCOCESA»
133, Hospital, 133 - Barcelona

D.º domiciliada a
carrer n.º província
sol·licita li siguin enviats els detalls de les cotilles correctores i les indicacions que es necessitin per a fer-les adequades sens veure la persona.
Per això envio segell de Correu de 25 cèntims.

ROMBACARDÍ

Institut Mascareñas

RAIGS X : DIATERMIA
SOL ARTIFICIAL

Obesitat, Artritis, Depilació,
Cicatritius defectuoses, Esterilitat,
Trastorns menstruals, Varices i úlceres varicoses.

Passeig de Gràcia, 132, pral. - Telèfon 660 G.

Per a no ésser gras

és necessari evitar els principis. El fi o l'extrem ja el sabem: Greix excessiu i que es posseeixi de focs en què majors molèsties pugui ocasionar. La corba delatora es marca sempre en el baix ventre. Mantingui en tot moment la correcció del bust, per mitjà de nostra cintura elàstica PLEXIS, creada per Institut Ortopèdic Sabaté i Alemany, Canuda, 7.-Barcelona Demani fascicles adjuntant segell de 0,35 ptes.

Farmàcia i Laboratori d'Anàlisis Clínics

J. Batlle-Miquelerena

• • •

Major, 51-Sarrià-Barcelona
TELÈFON 6430 G.

Construccions Gaspar

RAMBLA CATALUNYA, 94 - TELEF. 2606-G. BARCELONA.

CALEFACCIÓ CENTRAL
— TERMOSIFONS —

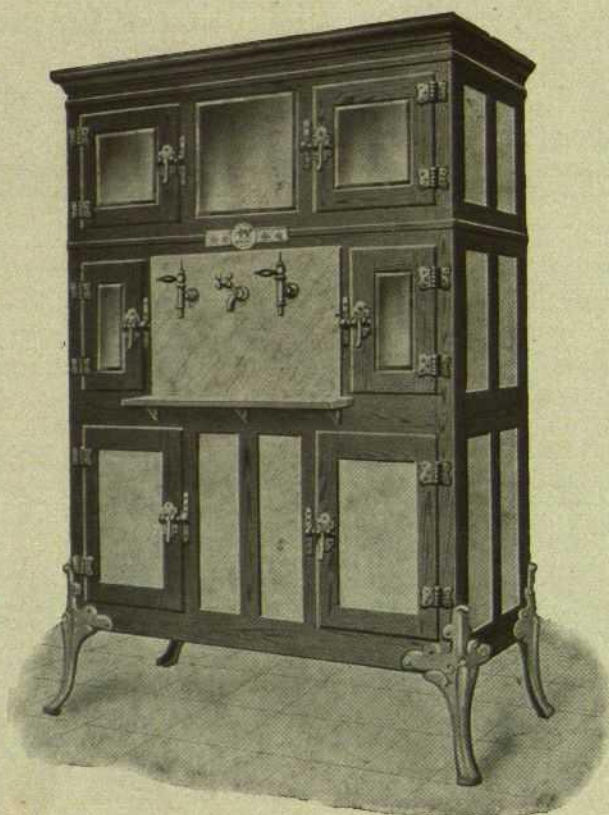

MAISON ALEXANDRE

(ABANS CASA VERDERI)

PROVENÇA, 225, BAIXOS - TELEFON 2642 G.

LENCERIA FINA
TROUSSEAUX
::: MODES :::

NEVERES CAMELLO

CONSTRUC-
~ CIONS ~
GAMELL

Arc de Sant Agustí, 4 i 5
BARCELONA

LINGERIE DE LUXE
TROUSSEAUX
ROBES & MANTEAUX

ROSER PI

PASSEIG DE GRACIA, 59
BARCELONA

Totes les tardes exhibició de
models a partir de les 4,50

A L B E R T

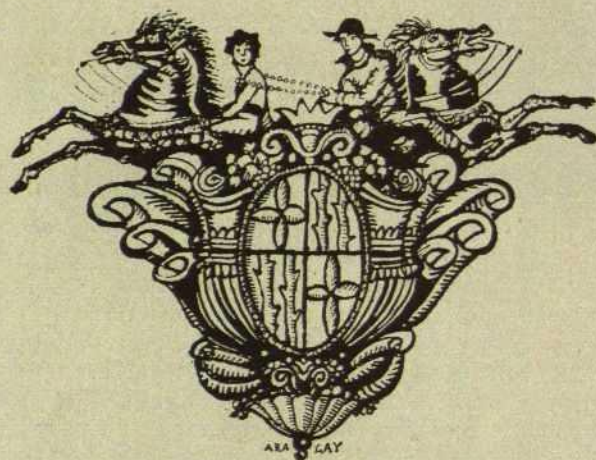
~ SASTRE ~

*Comoditat
per
els
seus
ulls*

Q. Cottet

INSTITUT MÈDICO-OCULISTA
PORTAL DE L'ÀNGEL, 12

JAUME MERCADÉ
JOIER

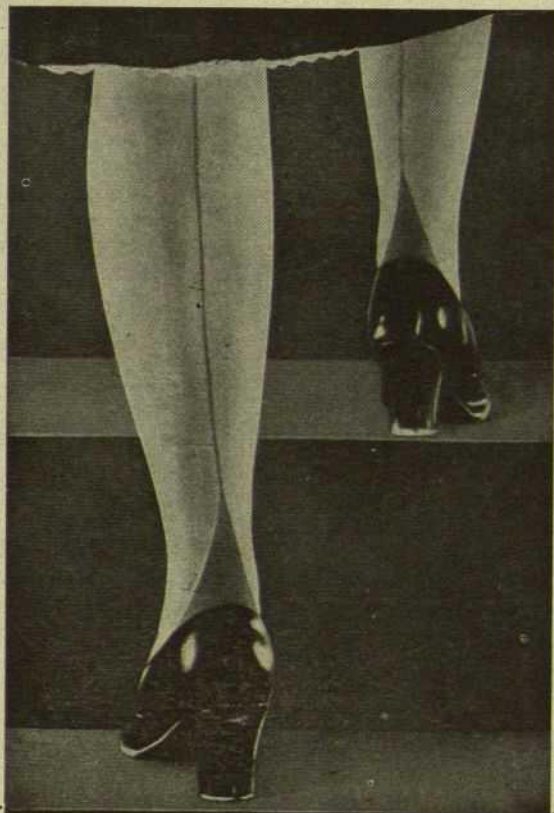
BARCELONA

Passeig de Gràcia, 46 Telèfon A. 1373

La mitja de moda

DU BARRY

Perfeccioni la seva línia amb aquest model
que NO S'ESQUINÇA amb el refec de la sabata

CASA TORRES

Bonavista, 4 i 6 (al costat del P. de Gràcia) Tel. 2271 G.

**Novetats i Confec-
cions per a senyora**

LLANERIA
SEDERIA
LLENCERIA

ASSORTIT DE MODELS DE
VESTITS I ABRICS D'ESTIU
PREUS SENS COMPETENCIA

Fàbrica de Productes Ceràmics
Rajoles i articles de Construcció

**CASIMIR
VICENS**

Despatx: Carrer de Tallers, 72
Fàbrica: Carrer de Benavent
pròxim a Travessera (Sans)

Telèfon 5090 A. :: BARCELONA

FILLETS VIVENTS

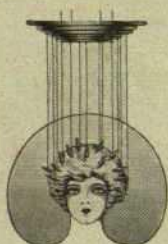
Riuen, Ploren i Dormen
N'hi ha d'un mes,
2 i 3 mesos, fina-
ment bolcats i
calçats a l'anglesa

Creació
de la
CLÍNICA DE BEBÈS
5, Bisbe, 5

Classes de piano, violí i
violoncel - Solfeig, teoria,
harmonia i composició

ACADEMIA LONGÀS

Sala d'audicions
Passeig de Gràcia, 86

**LES ONDULACIONS
PERMANENTS**

i aplicacions de Henné

Santió

són les preferides de les senyores de bon gust

PASSEIG DE GRÀCIA 45, Entresol

TELÈFON 456 A.

BARCELONA

RESTAURACIÓ
DE LLUNES

INSTAL·LACIONS
DE VIDRIERIA

MARCS I
MOTLLURES

BODEGUES SALVADOR MOYA, S. A.

Avinguda d'Icària, 177 :: Telèfon 46 S. M.

Vins fins de taula SANT QUINTI i SANTA ANNA
Vins generosos i escumosos

Especialitats: MOSCATELL - MALVASIA
LACRYMA CHRISTI - VERMUT MOYA
VI QUINAT, RANCI especial per a malalts i convalescents

Demaneu-lo en Colmados i Ultramarins

S. VERDAGUER

RONDA UNIVERSITAT, 9
Telèfon 1662 A
BARCELONA

Lavabos,
Bidets,
Banye-
res, etc.

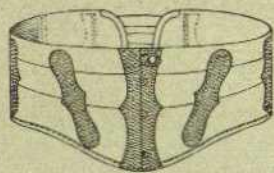
ESPECIALITAT PER A CASAMENTS, BATEIGS I PRESENTS
CAPSES A MIDA

DOLORAL

Recordin que el **DOLORAL** és un precís remei extern les friccions del qual calmen i curen tota classe de dolor, ja sigui reumàtic, neu-ràlgies, mal de cap, inflamacions, contusions, etc.

Preparat pel farmacèutic
MAURICI ORRIOLS

De venda al seu Laboratori: Passeig de Gràcia, 59, Barcelona, i en els principals Centres d'específics

L'OBESITAT... produeix molèsties i enlletgeix la seva figura; vostè pot dissoldre pràcticament les grasses que s'acumulen al seu ventre, usant nostra cintura de components elàstics d'absoluta suavitat i resistència. Demani detalls a

CASA SABATÉ

ESPECIALITATS
ORTOPÈDIQUES

FERRAN, 24 - BARCELONA

CASA VILARÓ

Succr. de Clapés
FERRAN, N.º 14

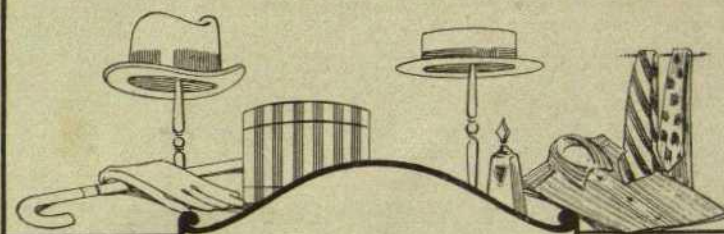
Ventalls - Ombrel·les

Darreres creacions de Viena en Bosses i Targeters. Paraigües, Perfums selectes, Articles per a senyor.

Especialitat en articles per a presents

Del 7 al 14 de maig, Exposició de
EL VENTALL DEL POETA

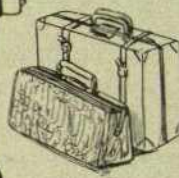
Any II

Comas y Cia

CAMISERIA, SASTRERIA,
SOMBRERERIA ARTÍCULOS
PARA VIAJE, OBJETOS
REGALO DECORACIÓN
Y
MUEBLES

Paseo de Gracia, 2
Ronda S. Pedro, 1 Barcelona
Teléfono, 4592-A

FÀBRICA:
Coello, 190 - 192
Telèfon 836 G.

PIANOS "ORPHEUS"

(MARCA REGISTRADA)
ABSOLUTA GARANTIA

DESPATX:
Aribau, 36, entl.
Pianos de lloguer

CASA CARRESI

TROUSSEAU

OFEREIX SON NOU ESTABLIMENT: CARRER SANTA ANNA, 14 - TELÉFON A. 3943

Sarna i Ronya

es curen en 10 minuts amb
l'acreditat
SULFURETO CABALLERO

CROSTES - PEGADELLA
ERUPCIIONS DELS INFANTS
es curen amb rapidesa amb
DEPURATIU INFANTIL
i **PASTA POROSA**

VENDA:

Farmàcia Caballero
ASSALT, 86. — BARCELONA
I A TOT ARREU

Conservi la silueta

Establiment MADAME X
Passeig de Gràcia 127

Per aprimar: Faixes, Cotilles, Sostens,
i Mitges, tot de cautxú pur. Per a l'ús
mensual: Protector, Pantalons i Cin-
tures, tot de cautxú pur. Coixins absor-
bents higiènics de cotó i glassa *La Ger-
mana*. Capsetes *Madame X* per viatge

F. Montaña Guasch

METGE CIRURGIÀ

Especialista en malalties
de la pell i del cabell

**Extirpació radical de
les arrugues de la cara**

CORTS, 558, pral. De 3 a 5

**BELlesa :: MASSATGE
DEPILACIÓ ELÈCTRICA**

Correcció del nas, dels
pits, de l'obesitat, etc.

Rambla del Mig, 7 (davant del Liceu)
INSTITUT DE MASSATGE

Senyora! Usi la Faixa Periòdica ELITE

Irrompiable, pràctica, higiènica. Protecció absoluta de la roba. Suprimeix els refrecs i lla-gues. De venda en Cotilleries, Merceries, Grans Magatzems d'Ortopèdia, etc. Preu: 5 ptes.

No sofreixi morenes!...

estrenyiment, fistules, gasos o qual-
sevol derivació del ventre. A pesar
dels seus pessimis-
mes vostè deu reac-
cionar. Refusi tot me-
dicament intern, ja
que ignora llur acció
directa. Utilitzi per
a guarir totes les al-
teracions del recte,
nostre LUX, SENSE
METGE, SENSE
MEDICINÉS. El seu
efecte és immediat i
sens la més petita
molèstia, ja que ac-
ciona durant la son.

Canada, 7

Demani fullets,
juntant segell de 35
cèntims, a
Institut Ortopèdic
Sabaté i Alemany

NO SOFREIXI MES

El pedicur VILA li
curarà els peus

ESCUDILLERS, 48
BARCELONA

**Rosas
y
Clavells**
COLONIA · LOCIO
DE SUGESTIU PERFUM
1'00 - 2'50 - 4'50 - 7'00 - 12'00
EN PERFUMERIES
MARCA
BELLESA
BADALONA

R. VAYREDA
M O B L E S
D E C O R A C I O
Instal·lacions

Diputació, 111
(Xamfrà a Borrell)
BARCELONA

LLIBRERIA CATALONIA

PLAÇA CATALUNYA, 17
TELÉFON 4789 A.
BARCELONA

Depuratiu WOKEYER

Purifica la sang viciada. Venda centres d'específics i Farmàcia de
Evita i cura graus, brians,
coïssors i tota classe
d'erupcions de la pell.

J. FERRE PIE
C. CORTS, 560 · BARCELONA

LECHE CONDENSADA MARCA LA LECHERA

La única que reemplaza ventajosamente a la leche fresca en la alimentación de los niños y en los usos domésticos. Folletos gratis a quien los solicite de la **SOCIEDAD NESTLÉ, A. E. P. A.** Vía Layetana, 41 - Barcelona

UN DELICTE

de lesa societat comet al presentar-se amb el seu pentinat sense la deguda correcció.

Abans de conèixer-se la **FIXOLINA CANIGO**

vostè no podia conservar el cabell ben pentinat, puix que l'aigua i les locions el deixaven ressec i trencadis i els cosmètics li donaven pastositat. Però ara, ja no té excusa, puix la

FIXOLINA CANIGO lleugera cremadeciosa-

ment perfumada, li permet conservar el cabell irreprotxable tot el dia, deixant-lo fi i brillant.

De venda en les perfumeries i farmàcies a pessetes 2,50 el tub de 40 grams. / / / /

Si en la seva localitat no hi troba aquest preparat exquisit, **LABORATORIS CANIGÓ**, Apartat 731, Barcelona, li remetrà per correu certificat contra remesa de pessetes 2,65 en segells de Correu de 0,05 pessetes. / / /

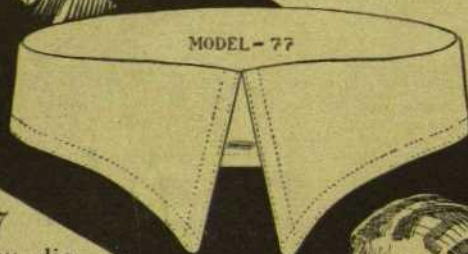
VAN-HEUSEN

MARCA REGISTRADA

1827

L'elegància consistia en
modes incòmodes....

1927

....avui dia
podeu vestir elegantment bo i usant el

COLL VAN HEUSEN

ensem qde us proporcionarà la màxima comoditat i economia, puix que la seva durada ultrapassa la de sis colls corrents.

FABRICACIÓ NACIONAL

Marca registrada

FÀBRICA ÒPTICA de Joaquim Miró

LENTES, ULLERES
I CRISTALLS
DE TOTES
MENES

SE SERVEIX AMB RAPIDESA I ECONOMIA

Escudillers Blancs, 1
(Continuació Raurich)
BARCELONA

X O C O L A T E S

CASA FUNDADA L'ANY 1800
127 ANYS D'ÈXIT CREIXENT

X O C O L A T E S

des de 1'50 a 4 ptes. els 400 grams

DEMANEU-LOS ARREU

Casa central: Màrtir Battisti, 4 i 6

B A R C E L O N A